Ազգ
Azg armenian daily
17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2001 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 188 (2392)

Կոդորի կիրճում զոհված ադրբեջանցին եղել է վրաց-չեչենական զինված խմբավորման անդամ

ԲԱՔՈՒ, 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանական ANS գործակալությունը տեղեկացնում է, որ Կոդորի կիրճում վրաց-աբխազական բախման ընթացքում զոհվել է Ադրբեջանի մի քաղաքացի: 19-ամյա Ջավիդ Մուֆթիզադեն, ըստ առկա տվյալների, Բաքվի բարձրագույն ուսումնական հաստատություններից մեկի ուսանող է եղել: Ադրբեջանի դատախազությունը հետաքննություն է սկսել Մուֆթիզադեի օտարերկրյա զինված խմբավորումներին հարելու փաստի մանրամասները ճշտելու նպատակով: ANS-ի լրագրողական հետաքննության արդյունքում ճշտվել է, որ Ադրբեջանի իրավապահ մարմիններն իրականում տեղյակ են եղել նշված անձի Վրաստանի տարածքում գտնվելու փաստին, բայց վերջինիս հայրենիք վերադարձնելու փորձերը հաջողություն չեն ունեցել: Մուֆթիզադեի մայրը մասնավորապես տեղեկացրել է, որ իր որդին հայտնվել էր կրոնական կազմակերպությունների ազդեցության տակ, որոնց անդամների հետ պարբերաբար հանդիպել է Աբուբաքր մզկիթում: Այս վայրը նշվում է, որպես ադրբեջանցի վահաբիստների կենտրոնատեղի: Նույն աղբյուրի համաձայն մեծ թվով վահաբիստ ադրբեջանցիներ են պատսպարվում նաեւ Չեչնիայի տարածքում:

«ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԸՆԴԴԵՄ ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅԱՆ»

Ամերիկյան օդուժը ռմբակոծել է Քաբուլի մոտ ՄԱԿ-ի կենտրոնակայանը

Բիոտեռորիզմի խուճապ Ամերիկայում ու Եվրոպայում

Ամերիկյան ուժերը հետզհետե ավելի մոտիկ կռվի են պատրաստվում ընդդեմ թալիբների եւ գլխավոր ահաբեկիչ համարվող Ուսամա բեն Լադենի «Ալ Ղաիդա» կազմակերպության: Մ. Նահանգների շուրջ 60 ռազմօդանավեր, որոնց մեջ՝ «AC-130» տիպի ինքնաթիռներ, երեկ մասնակցեցին ռազմական գործողություններին մայրաքաղաք Քաբուլի եւ Ղանդահար քաղաքի դեմ: «AC-130» օդանավերի ասպարեզ դուրս գալը, որոնք թռչում են համեմատաբար ցածրից եւ սովորաբար օգտագործվում են շարժվող թիրախներին հարվածելու եւ յուրային հետեւակին «ծածկելու» համար, մասնագետների գնահատմամբ, հուշում են ցամաքային կռիվների մոտալուտ լինելու մասին: Կան նաեւ տեղեկություններ, որ ամերիկյան հատուկ նշանակության ուժերն արդեն իսկ գործողություններ են ձեռնարկել Կանդահարում:

Ամերիկյան օդուժի հարվածներից երեկ զերծ չմնաց Քաբուլի մոտ գտնվող ՄԱԿ-ի կենտրոնակայանը, որտեղ սպանվեց աֆղան մի աշխատակից եւ այրվեց ցորենի պահեստը: Մինչ Պենտագոնը հայտարարում էր, որ քննություն է ձեռնարկելու պարագան ստուգելու նպատակով, Քաթարի «Ալ Ջազիրա» հեռուստակայանը ցույց էր տալիս կենտրոնակայանը կրակների մեջ: Ավելի ուշ Իսլամաբադից ՄԱԿ-ի պատասխանատուները հայտնեցին, որ կենտրոնակայանի տանիքին դաջված էր Կարմիր խաչի նշանը:

Տես ➧ էջ 3

ԱՄՆ

907-ը վերացնելու համար նախագահը պիտի դիմի Կոնգրեսին

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՄՆ սենատոր Սեմ Բրաունբեքը մի օրինագիծ է ներկայացրել, որով ընդլայնվում են նախագահի լիազորությունները Ադրբեջանի դեմ կիրառվող 907 բանաձեւը վերացնելու հարցում, տեղեկացնում է Ամերիկայի Հայ Դատի հանձնախումբը: Սենատում իր ունեցած մի համառոտ ելույթում նա ընդունել է, որ դժվարին խնդիր է լինելու Կոնգրեսին ճնշման տակ դնել՝ հրաժարվելու այն օրենքից, որը վավերացվել է 1992 թվականին Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի դեմ Ադրբեջանի հարձակմանը եւ շրջափակմանը հակադարձելու նպատակով:

Այդ օրենքով նախագահը 907 բանաձեւը կարող է վերացնել միայն պաշտոնապես Կոնգրեսին զեկուցելով, որ Ադրբեջանը ապացուցելի քայլեր է արել վերացնելու շրջափակումը եւ դադարեցրել է Հայաստանի ու Լեռնային Ղարաբաղի դեմ ամեն տեսակ ուժի գործադրում: Այդ բանաձեւի նկատմամբ կոնգրեսական եւ կուսակցական աջակցությունը վերահաստատվել է Սենատում եւ Ներկայացուցիչների պալատում՝ քվեարկությամբ 1998 թվականի սեպտեմբերին եւ 1999 թվականի հունիսին:

Հայերին աջակից եւս մեկ կոնգրեսական

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մինեսոտա նահանգի ներկայացուցիչ կոնգրեսական Քոլին Պիտերսոնը հայտարարել է, որ դեմ է 907 բանաձեւի վերացմանը: Ինչպես գրում է ադրբեջանական «525-րդ» թերթը, Քոլին Պիտերսոնն իր հայտարարության մեջ նշել է, որ միանում է Ադրբեջանին ԱՄՆ-ի կառավարության օգնության վրա արգելք դրած 907 բանաձեւի կողմնակիցներին, դառնալով ԱՄՆ-ի 106-րդ կոնգրեսականը, որը պաշտպանում է հայկական լոբբիի դիրքորոշումը:

Ցեղասպանությունն այլեւս խոչընդոտ չէ՞ Եվրամիությանը Թուրքիայի անդամակցությանը

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հոկտեմբերի 23-25-ը Եվրախորհրդարանը քննարկելու է պատգամավոր, ֆրանսիացի Ալեն Լամանսուրի տեղեկագիրը Եվրամիությանը Թուրքիայի անդամակցության մասին, որում հանված է նախկինում առկա պահանջը Թուրքիայի կողմից հայկական ցեղասպանությունը ճանաչելու վերաբերյալ: Ինչպես տեղեկացրեց ՀՅԴ Բյուրոյի երեւանյան գրասենյակի քաղաքական հարցերով պատասխանատու Կիրո Մանոյանը, ՀՅԴ Հայ Դատի եվրոպական գրասենյակը նախատեսում է անցկացնել մի շարք միջոցառումներ, որպեսզի Եվրախորհրդարանը չընդունի այդ տեղեկանքը: Հոկտեմբերի 10-ի նիստին ընդունված այդ տեղեկագրում Եվրախորհրդարանի քաղաքական հանձնախումբը Թուրքիայի կողմից հայկական ցեղասպանությունը ճանաչելու պահանջի բացակայությունը պատճառաբանեց նրանով, թե այդպիսով չեն խանգարվի Հայ-թուրքական հաշտեցման հանձնախմբի աշխատանքները:

«Կոչ ենք ուղղում Թուրքիային առնելու անհրաժեշտ բոլոր միջոցառումները ամբողջ Կովկասի շրջանում նպաստավոր մթնոլորտ ստեղծելու համար», ասվում է Քաղաքական խորհրդի տեղեկագրում: Թուրքիայից նաեւ պահանջվում է «այս ուղղությամբ գործուն դեր խաղալ՝ վերականգնելու համար Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ երկխոսությունը: «Համարում ենք, որ Հայաստանի շրջափակման վերացումը կարող է հանդիսանալ առաջին կոնկրետ քայլը շրջանի խաղաղեցման ուղղությամբ», ասված է փաստաթղթում:

Պետդուման Ադրբեջանին «պարտք» չունի

ԲԱՔՈՒ, 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՌԴ Պետդումայի ԱՊՀ գործերի կոմիտեի փոխնախագահ Անատոլի Չեխոեւը, երեկ ելույթ ունենալով Ադրբեջանի կողմից պետական ինքնիշխանության մասին հռչակագրի ընդունման տասնամյակին նվիրված հանդիսավոր նիստում հայտարարել է, թե Լեռնային Ղարաբաղի խնդիրը պետք է լուծվի Հայաստանի, Ադրբեջանի եւ Ռուսաստանի նախագահների կողմից առանց միջազգային միջնորդների մասնակցության: «Հարեւանների հետ հարկավոր է համերաշխ ապրել», նշել է Անատոլի Չեխոեւը՝ ընդգծելով, որ Պետդուման Ադրբեջանին առնչվող որեւիցե փաստաթղթի կամ պայմանագրի վավերացման հետ կապված «պարտքեր չունի», ինչը, նրա խոսքերով, «շատ բան է ասում»:

Ջեմը Երեւանը համարում է PKK-ի կովկասյան կենտրոն

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Թուրքիե» թերթը հաղորդում է, որ Թուրքիայի արտգործնախարար Իսմայիլ Ջեմը պատրաստվում է ահաբեկչության մասին դասախոսություն կարդալ Բրյուսելում, ուր հոկտեմբերի 18-19-ին կմասնակցի ահաբեկչությանը նվիրված համագումարին: Իսմայիլ Ջեմը, ըստ նշված աղբյուրի, տվյալներ է ներկայացնելու այն մասին, թե ո՞ր երկրները, ո՞ր ահաբեկչական կազմակերպությունների հետ կապեր ունեն: Նախարարի զեկույցի Հայաստանի Հանրապետությանն առնչվող հատվածում մասնավորապես ասվում է. «ՔԲԿ-ն Հայաստանում չորս ճամբար ունի: Կարծում ենք, որ մոտ 300 գրոհայիններ կան այստեղ: Երեւանը պետք է դիտել որպես ՔԲԿ-ի կովկասյան կենտրոն»:

Գեներալ Մանվելը կայցելի Կիպրոս

Գեներալ Մանվել Գրիգորյանը կլինի բարձրաստիճան առաջին հայ զինվորականը, որ կմասնակցի Կիպրոսի ազգային գվարդիայի «Նիկիֆորոս» ամենամյա զորավարժություններին, **«Ազգին»** Նիկոսիայից տեղեկացնում է «Սայփրըս ուիքլի» շաբաթաթերթի խմբագիր Ջորջ Տեր-Բարթողը: ՀՀ պաշտպանության փոխնախարարը Կիպրոս կժամանի վաղը՝ հինգշաբթի, եւ կմնա մինչեւ երկուշաբթի օրը: Լառնակայի օդակայանում նրան կդիմավորեն Ազգային գվարդիայի հրամանատար գեներալ Էվանգելոս Ֆլորակիսը ու Կիպրոսի խորհրդարանում հայ համայնքի ներկայացուցիչ Պետրոս Գալայճյանը: Նույն օրը նրան ի պատիվ պաշտոնական ընթրիք կտա Կիպրոսի պաշտպանության նախարար Սոկրատես Հասիկոսը, որ վերջերս այցելել էր Հայաստան: Ուրբաթ օրը գեներալ Մանվելը ներկա կգտնվի առաջին զորավարժություններին եւ կայցելի Մանգլիսի դիտապոստ, որը մայրաքաղաք Նիկոսիան շրջապատող լեռնաշղթայի բարձրագույն կետն է, որտեղից լավագույնս երեւում է թուրքերի կողմից զավթված կղզու հյուսիսային շրջանը: Նա կլինի նաեւ մայրաքաղաքը բաժանող «կանաչ գիծ», որտեղից երեւում են թուրք զինվորականների պահակակետերը:

Գեներալ Մանվելի հյուրընկալներն այցի ծրագրում նախատեսել են նաեւ մշակութային միջոցառումներ՝ այցելություն կղզու հնագիտական թանգարաններ, Մաքերաս եկեղեցական մենաստան: Գեներալը հանդիպում կունենա նաեւ Խրիսոստոմոս արքեպիսկոպոսի եւ հայ համայնքի ներկայացուցիչների հետ:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԱՅՑ

Ռուսական հեռուստաալիքները Հայաստանում դարձյալ կունենան մետրային հեռարձակում

ՅՈՒԴԻԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

«Մենք պլանավորում ենք առաջիկա երկու շաբաթվա ընթացքում վերականգնել Ռուսաստանի հանրային հեռուստաալիքի (OPT) մետրային հեռարձակումը Հայաստանում», վստահեցրեց երեկ ՌԴ մամուլի, հեռուստատեսության ու ռադիոյի սփռման եւ զանգվածային հաղորդակցության միջոցների նախարար Միխայիլ Լեսինը հայ լրագրողներին՝ իր եւ OPT-ի գլխավոր տնօրեն Կոնստանտին Էռնստի՝ Երեւան կատարած պաշտոնական այցի ավարտին:

Ռուսաստանի հանրային հեռուստատեսության մետրային հեռարձակման վերականգնումը Հայաստանի տարածքում այս պաշտոնական այցի թերեւս գլխավոր խնդիրն էր: Այցի շրջանակներում հյուրերը հանդիպել են ՀՀ նախագահին, իրենց հայ գործընկերներին: «Ռուսաստանում մեր հեռուստաընկերությանը բաժին է ընկնում հեռուստադիտողների ամենամեծ տոկոսը, եւ չնայած պետությունն ունի բաժնետոմսեր, մենք բյուջեից դրամ չենք ստանում, գոյատեւում ենք սեփական գովազդային միջոցներով: Այս առումով մենք վստահ ենք, որ Հայաստանի տնտեսությունը, հասարակությունը դինամիկ պիտի զարգանան եւ այդ պատճառով էլ շատ էինք կամենում վերականգնել հեռարձակումը», նշեց Կ. Էռնստը:

Տես ➧ էջ 3

տեղական

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունում

Տեղի ունեցավ Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության հերթական նիստը, որը վարում էր ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը: Նիստում լսվեց «ՀՌԱԿ կառույցների առկա վիճակը եւ հեռանկարները» օրակարգային հարցը, որը ներկայացրեց վարչության անդամ Գառնիկ Հովակիմյանը: Զեկուցման մեջ նշվեց, որ հուլիս-սեպտեմբեր ամիսների ընթացքում հիմնադրվել են ՀՌԱԿ նոր տասնութ ակումբներ. Վայոց ձորի մարզի Մալիշկա ավանում, յոթ ակումբներ Լոռու մարզում՝ չորսը Վանաձորում, Ստեփանավանում, Սպիտակ եւ Ալավերդի քաղաքներում, Արարատի մարզում վեց ակումբներ Արտաշատ, Վեդի, Արարատ, Մասիս քաղաքներում, Բերդիկ եւ Վերին Արտաշատ գյուղերում, Կոտայքի մարզի Բուժական գյուղում, Շիրակի մարզում գործող հինգ ակումբներին ավելացել է եւս երկուսը՝ Գյումրի քաղաքի ՀՌԱԿ «Գյումրի» ակումբը եւ Արթիկի ակումբը, ինչպես նաեւ Երեւան քաղաքում ՀՌԱԿ Մալաթիա ակումբը: Առաջիկա երկու ամիսների ընթացքում նախատեսվում է ՀՌԱԿ 25 նոր կառույցների հիմնադրում Երեւանում, Արմավիրի, Տավուշի, Կոտայքի, Արագածոտնի, Շիրակի, Վայոց ձորի եւ Լոռու մարզերում: Այդ նպատակով Հանրապետական վարչությունն իրականացնում է քարոզչական եւ կազմակերպչական աշխատանք: Երեք ամիսների ընթացքում ՀՌԱԿ շարքերն ընդունվել են 457 քաղաքացիներ, կուսակցությունից իրենց դիմումի համաձայն դուրս են եկել երկու հոգի: Ձեւավորվեց Արարատի մարզի շրջանային վարչությունը: Զեկուցման մեջ նշվեց, որ ՀՌԱԿ նոր գրասենյակներ են բացվել Վանաձորում, Արթիկում, Ալավերդիում, Եղվարդում, սակայն վերջիններիս բացակայությունը Արարատի մարզում, Ստեփանավանում, Երեւանի մի շարք համայնքներում խանգարում է կուսակցության գործունեության արդյունավետությանը:

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունում նշվեց, որ նորագիրների ճնշող մեծամասնությունն ունի բարձրագույն կրթություն, աշխատում է տարբեր բնագավառներում, ազդեցիկ է ընտրողների շրջանում:

Վարչությունը դրական գնահատելով ՀՌԱԿ նոր կառույցների ստեղծման գործընթացը, ինչպես նաեւ առաջիկա ամիսների հեռանկարները, պահանջեց սկզբնական կազմակերպություններից եւ շրջանային վարչություններից հանդես բերել անհրաժեշտ բծախնդրություն նորագիր անդամների նկատմամբ՝ ուժեղացնելով քարոզչական աշխատանքը տեղերում, երբեք չհետապնդել եւ թույլ չտալ ՀՌԱԿ շարքերի զանգվածային համալրում:

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության նիստին ներկա էր եւ ելույթ ունեցավ ՌԱԿ Կենտրոնական վարչության անդամ Լեւոն Քեբաբջյանը (Ֆրանսիա): Նա ներկայացրեց ՌԱԿ Եվրոպայի շրջանակի աշխատանքները, մանրամասն խոսվեց Ֆրանսիայում «Ապրիլի 24-ի կոմիտեի» գործունեության մասին, որի ջանքերի շնորհիվ նաեւ այդ երկիրն ընդունեց Հայոց ցեղասպանությունը: Կոմիտեի գործունեության կազմակերպման մեջ մեծագույն լուման են ներդրել ռամկավարներ Ալեքսի Գյուլջյանը, Լեւոն Քեբաբջյանը, Վարուժան Սիրապյանը եւ ուրիշներ:

Վարչությունը քննարկեց երկրի ներքին եւ արտաքին քաղաքականությանն առնչվող մի շարք այլ հարցեր:

Հայ-չինական ձեռնարկությունը կգործի 2004 թ.-ից

Հոկտեմբերի 12-ին Պեկինում վերջապես ստորագրվեց Չինաստանի Շանսի նահանգի Դատուն քաղաքում ֆլորոպրենային կաուչուկների արտադրության հայ-չինական «Չինարմենպրեն» համատեղ ձեռնարկության ստեղծման պայմանագիրը: Հայկական կողմից ստորագրել է ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի փոխնախարար Արոս Շահնազարյանը, որն այդ կապակցությամբ երեկ մամուլի ասուլիս էր հրավիրել:

Փոխնախարարը նախ անդրադարձավ համատեղ ձեռնարկության ստեղծման նախապատմությանը: Հիշեցնենք, որ համատեղ ձեռնարկության հիմնադիր կապիտալը 35 մլն դոլար է, որից 21 միլիոնը՝ չինական, 14 միլիոնը հայկական կողմի ներդրումներն են: Բաժնետոմսերը բաժանված են 60 տոկոս չինական, 40 տոկոս հայկական հարաբերակցությամբ: Այնուհետեւ Արոս Շահնազարյանը տեղեկացրեց, որ չինական կառավարության երաշխավորությամբ գործարանի շինարարության համար տրվելու է 100 մլն դոլարի վարկ բավականին ցածր տոկոսադրույքով (7 տոկոս տարեկան): Նախատեսվում է շինարարությունն ավարտել 2003 թ. դեկտեմբերին, իսկ 2004 թ. ապրիլից՝ արտադրանք ստանալ: Գործարանի հզորությունը կլինի տարեկան 30-35 հազար տոննա կաուչուկ, ինչը կազմում է Չինաստանի ներքին շուկայի պահանջարկի շուրջ 40 տոկոսը: Չնայած դրան, այդ երկրի ամբողջ պահանջարկը չի ծածկվի:

Նոր ստեղծվող ձեռնարկության տնօրենների խորհուրդը կազմված կլինի 9 հոգուց՝ 5-ը չինական, 4-ը հայկական կողմի ներկայացուցիչներ: Սակայն, ինչպես ասաց արդյունաբերության եւ առեւտրի փոխնախարարը, բոլոր կարեւոր որոշումները պետք է ընդունվեն միաձայն: Ակնկալվում է, որ շահութաբաժին (հայկական կողմի համար տարեկան 4-6 մլն դոլար) կստացվի 2005 թ.-ից: Այս առումով «Ազգը» հետեւյալ հարցն ուղղեց Արոս Շահնազարյանին՝ ինչպե՞ս է նախատեսվում շահութաբաժին ստանալ, երբ անհրաժեշտ է մարել 100 մլն դոլար կազմող եւ տարեկան 7 տոկոս ունեցող վարկը: Դրան փոխնախարարը պատասխանեց, որ առաջին 5 տարվա ընթացքում վարկի մարման խնդիր դրված չէ: Նախատեսվում է մարել դրանից հետո՝ 7 տարվա ընթացքում: Որպեսզի հետագայում շահութաբաժինը բարձր լինի, հայկական կողմը կառաջարկի առաջին 5 տարում շահույթի մեծ մասն ուղղել «մայր պարտքի մարմանը», այսինքն՝ փոքրացնելուն: Սակայն դրա հետ միասին այդ ընթացքում շահութաբաժին պետք է լինի, որն ուղղվելու է Չինաստանի համատեղ ձեռնարկությանն ու «Նաիրիտին»՝ ներդրումների տեսքով:

Լրագրողներին տեղեկացվեց նաեւ, որ առաջիկա 1 ամսվա ընթացքում կստացվեն առաջարկներ ուկրաինական «Ինտերկոնտակտ» ընկերությունից, եւ կստորագրվի պայմանագիր «Նաիրիտ-1»-ի բաժնետոմսերի 51 տոկոսը նրան փոխանցելու մասին: Ակնկալվում է, որ հետագայում այստեղ ներդրումներ կկատարեն եւ բաժնետոմսեր ձեռք կբերեն մեկ իտալական եւ մեկ հնդկական ընկերություններ: 1-1,5 մլն դոլար ներդրումների դեպքում հնարավոր կլինի «Նաիրիտի» արտադրական հզորությունը հասցնել ամսական 1300 տոննայի, ներկայիս 950 տոննայի փոխարեն:

Ասուլիսի վերջում Արոս Շահնազարյանը տվյալներ հաղորդեց արդյունաբերության ոլորտում այս տարվա առաջին 9 ամիսներին գրանցված արդյունքների վերաբերյալ: Ըստ դրանց, զուտ արդյունաբերական արտադրանքի արտադրության աճը կազմել է 14 տոկոս, իրացմանը՝ 10 տոկոս, արտահանմանը՝ 10 տոկոս: Նման տեմպերի շարունակման դեպքում, փոխնախարարի հավաստմամբ, 7 տոկոս տնտեսական աճի ցուցանիշը կպահպանվի մինչեւ տարեվերջ:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Երեւան կժամանի Ուկրաինայի արտգործնախարարը

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հոկտեմբերի 18-ի երեկոյան մեկօրյա պաշտոնական այցով Հայաստան կժամանի Ուկրաինայի արտգործնախարար Ա. Զլենկոյի գլխավորած պատվիրակությունը: Ինչպես հայտնեցին ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների վարչությունից, նախատեսված է հայ-ուկրաինական համատեղ կոմյունիկեի ընդունում, այլ փաստաթղթերի ստորագրում: Ուկրաինական պատվիրակության անդամները կմասնակցեն Տեռնոպոլյան ժողովրդական տնտեսության ակադեմիայի Երեւանի մասնաճյուղի բացման արարողությանը: Ուկրաինայի արտգործնախարարին կընդունեն ՀՀ նախագահ Ռ. Քոչարյանը, ԱԺ նախագահ Ա.Խաչատրյանը, վարչապետ Ա. Մարգարյանը, ԱԳ նախարար Վ. Օսկանյանը: Ա. Զլենկոն կայցելի Մայր աթոռ Սբ Էջմիածին: Պատվիրակությունը կայցելի նաեւ Ծիծեռնակաբերդ, ծաղկեպսակ կդնի Մեծ եղեռնի զոհերի հուշարձանին:

Բագրատաշենի մաքսակետի պետը եւ աշխատակիցը հրազենային վնասվածքներ են ստացել

ՏԱՎՈՒՇ, 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հոկտեմբերի 15-ին, ժամը 21:30-ի սահմաններում ոտքի եւ գլխի հրազենային վնասվածքով Նոյեմբերյանի հիվանդանոց է տեղափոխվել Բագրատաշենի մաքսակետի հերթապահ, Ալավերդի քաղաքի 34-ամյա բնակիչ Ժիրայր Իսրայելյանը: «ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ»-ի Տավուշի թղթակցի տվյալներով, վեճ է եղել Բագրատաշենի մաքսակետի նախկին պետ Գրիշա Դավթյանի եւ ներկայիս պետ Կարեն Ջանոյանի միջեւ, որի ժամանակ Դավթյանը սպառնացել է ատրճանակով: Միջադեպը փորձել է կանխել Ժիրայր Իսրայելյանը, որն էլ վիրավորվել է: ՀՀ ՆԳՆ հասարակայնության հետ կապի վարչությունից հաստատեցին միջադեպի մասին տեղեկատվությունը, ավելացնելով, որ մարմնական վնասվածք է ստացել նաեւ մաքսակետի պետ Կարեն Ջանոյանը:

Արտգործնախարարությունը ՀՀ քաղաքացիներին կոչում է զգոնության

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վերջերս Հայաստանի որոշ ընկերություններ, ՀՀ քաղաքացիներին տալով տարբեր երկրների մուտքի կեղծ այցագրեր, նրանց խոստանում են արտերկրում բարձր վարձատրությամբ աշխատանք, այդ թվում նաեւ այնպիսի երկրներում, որտեղ միջին աշխատավարձը բարձր չէ եւ երկիրն ունի հավելյալ աշխատուժ: ՀՀ արտգործնախարարությունը կոչ է անում է ՀՀ քաղաքացիներին՝ լինել զգոն, ուշադիր, չհավատալ եւ չխաբվել գայթակղիչ առաջարկներով, ՀՀ ԱԳՆ-ի միջոցով պարզել վիզաների իսկությունը եւ տվյալ երկրում տիրող տնտեսական ու քաղաքական իրավիճակը:

ԿԼՈՐ ՍԵՂԱՆ

Մամուլում կանանց հարցերը խորությամբ չեն լուսաբանվում

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Քաղաքացիների իրազեկությունը եւ մասնակցությունը» ծրագրի շրջանակներում Կանանց հանրապետական խորհուրդը (ԿՀԽ) կազմակերպել էր հայաստանյան 10 պարբերականներում 2001 թ. հունվար-հուլիս ամիսներին հրապարակված կանանց հարցերին նվիրված հոդվածների վերլուծություն: Ծրագիրն իրականացվել է Ընտրական համակարգերի միջազգային հիմնադրամի (IFES) հետ համատեղ եւ ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության ֆինանսավորմամբ: «Կանայք եւ մամուլը» խորագրով «կլոր սեղանին» հոկտեմբերի 16-ին ԿՀԽ-ի կողմից խրախուսվեցին 10 լավագույն հոդվածների հեղինակները:

ԿՀԽ նախագահ Նորա Հակոբյանի կարծիքով, մամուլում կանանց հարցերի լուսաբանումը կրում է էպիզոդիկ բնույթ եւ աչքի չի ընկնում խորությամբ: 1994 թ.-ին «Առագաստ» շաբաթաթերթի հրատարակության ընդհատումից հետո 1996-98 թթ. լույս է տեսել «Նովոյե վրեմյա» թերթի «Դամի ի գոսպոդա», իսկ ներկայումս լույս է տեսնում «Իրավունք» շաբաթաթերթի «Զարուհի» հավելվածը: Սեփական պարբերականի բացակայությունը Կանանց հանրապետական խորհուրդը փորձել է փոխհատուցել մամուլի հետ համագործակցությամբ եւ առանձին ձեռնարկների հրատարակմամբ:

Ընդհանրապես, Հայաստանում առկա կանանց դերի անտեսման մտայնությունը, ըստ տիկին Հակոբյանի, բխում է ոչ թե հայ ժողովրդի ազգային նկարագրից եւ ակունքներից, այլ արդյունք է «շերտ առ շերտ նստվածքի, որը պետք է մաքրել այնպես, ինչպես մեծ Կոմիտասն է մաքրել հայկական երաժշտությունը»: Որպես օրինակ Նորա Հակոբյանը վկայակոչեց Խրիմյան Հայրիկ կաթողիկոսի խորհրդածությունները կնոջ դերի եւ առավելության մասին:

Շեշտվեց, որ ըմբռնելով կին-տղամարդ հակադրության մտացածին լինելը, հայ կանայք իրենց եռանդը նպատակադրում են հասարակության առջեւ ծառացող հիմնահարցերի լուծմանը, ինչին մեծապես կնպաստի կանանց երկու մեծ կազմակերպությունների՝ Կանանց հանրապետական խորհրդի եւ Անկախ ֆորումի միացյալ եւ մշտապես գործող «կլոր սեղանի» աշխատանքը:

Կրթության եւ գիտության նախարարին պաշտոնից չեն ազատել

Ոչ պաշտոնական աղբյուրները հաղորդում են, որ ՀՀ գիտության, կրթության նախարար Էդուարդ Ղազարյանը գործից ազատման դիմում է ներկայացրել: Այս տեղեկությունն արդեն մի քանի օր շարունակ համառորեն պտտվում է լրատվամիջոցներով եւ կառավարական շրջանակներում: Ըստ սահմանադրության, կառավարության անդամներին վարչապետի ներկայացմամբ նշանակում եւ ազատում է հանրապետության նախագահը: Երեկ երեկոյան կառավարությունից ճշտեցինք, որ ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարը վարչապետին գործից ազատվելու դիմում չի ներկայացրել, իսկ պաշտոնաթողության հարցով վարչապետը նախագահին չի դիմել: Նախագահի մամլո ծառայությունից հաստատեցին այդ տեղեկությունը, նշելով, որ Ռ. Քոչարյանը կառավարության որեւէ անդամի գործից ազատելու հրամանագիր չի ստորագրել:

Գ. Ա.

Խաչ Արագածի եւս մեկ գագաթին

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հոկտեմբերի 14-ին «Սպիտակ» փրկարարական ջոկատը ամերիկյան «Սփիդոս» ֆիրմայի աշխատակից մի խումբ ամերիկահայերի հովանավորությամբ տեղադրեց հերթական մետաղյա խաչը՝ այս անգամ Արագած լեռան Խաչատուր Աբովյանի անունը կրող հյուսիսային գագաթին: Մինչ այժմ Հայաստանում այսպիսի խաչեր են տեղադրվել 4 լեռնագագաթների՝ Արագածի հարավային, արեւմտյան, Սիսիանի Մեծ Իշխանասար եւ Աղոբարան գագաթներին:

Մինչ 4 մետր երկարությամբ չժանգոտվող մետաղից պատրաստված խաչը Արագածի գագաթը բարձրացնելը, այն Թարգմանչաց տոնին՝ հոկտեմբերի 13-ին, օծվել էր Օշականի Սբ. Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցում: «Թող այս խաչը պահապան կլինի ոչ միայն լեռնագնացներին, այլեւ ամբողջ գյուղին եւ ընդհանրապես հայ ժողովրդին», խաչի տեղադրումից հետո կազմակերպված միջոցառման ժամանակ ասացին Արագած գյուղի բնակիչները:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ընթացիկ

Հայաստանում է գտնվում ԵԽ խորհրդարանական վեհաժողովի Հայաստանի հարցերով մոնիթորինգի հանձնաժողովը, որի առաջնահերթ խնդիրն է պարզել՝ ինչ ընթացքի մեջ են այն պարտավորությունների կատարումները, որոնք մեր երկիրը ստանձնել էր նախքան Եվրոպայի խորհրդին անդամակցելը: Հիշեցնենք, դրանցից էին սահմանադրական բարեփոխումները, խոսքի, խղճի, դավանանքի եւ սեռական փոքրամասնությունների, մարդու իրավունքներին առնչվող, օրենսդրական բարեփոխումների խնդիրները: Հոկտեմբերի 15-19-ը Հայաստանում գտնվող մոնիթորինգի հանձնաժողովի անդամները, ԵԽ

Եվրախորհուրդը Հայաստանում «ստուգումներ» է կատարում

Ստանձնած պարտավորությունների հետքերով

ԽՎ պատգամավոր, Սլովակիայի ներկայացուցիչ Իրենա Բելողովսկայի գլխավորությամբ արդեն հանդիպել են Հայաստանում հավատարմագրված միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչների, կրոնական տարբեր ուղղվածության կազմակերպությունների անդամների եւ զանգվածային լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների հետ: Պատվիրակությունը եղել է նաեւ Կոշի ուղղիչ աշխատանքային գաղութում, ծրագրված է հանդիպում Հայաստանի դատախազության ներկայացուցիչների հետ: Իրենց հանդիպումները, տպավորությունները մոնիթորինգի հանձնաժողովի անդամները չմեկնաբանեցին՝ պատճառաբանելով, թե ԵԽ կանոնադրությամբ հանձնաժողովն իր հաշվետվությունը ներկայացնում է ԵԽ-ին, որն արդյունքները նախ քննարկում է փակ դռների հետեւում, որից հետո հարցը տեղափոխվում է ԵԽ ԽՎ նիստերի օրակարգ: Եվ միայն հաշվետվության հրապարակումից հետո իրենք կարող են տեսակետներ հայտնել:

Ինչ վերաբերում է ԶԼՄ-ների ներկայացուցիչների հետ հանդիպմանը, մոնիթորինգի հանձնաժողովի անդամներին առավելապես հետաքրքրում էր, թե հենց իրենք՝ տեղի լրագրողներն ինչ կարծիքի են Հայաստանում խոսքի ազատության մակարդակի, այն ապահովող օրենքների մասին: Հեռուստատեսությունների ներկայացուցիչները վկայակոչեցին «Հեռուստատեսության եւ ռադիոյի մասին» նոր օրենքի ընդունումը, որը Հայաստանի ուղղակի պարտավորություններից էր: Նշվեց, որ այս օրենքը լիովին ապահովում է ինֆորմացիայի ստացման եւ փոխանակման մեխանիզմը, եւ որ այդ առումով հայաստանյան լրատվամիջոցները խնդիրներ չունեն:

Նշվեց միաժամանակ, որ ի տարբերություն հեռուստառադիոոլորտի, տպագիր մամուլի նոր օրենք դեռեւս չի ընդունվել, իսկ գործող օրենքով սահմանված պետական գաղտնիք հասկացողությունը

լրատվամիջոցներ-իշխանություններ փոխհարաբերություններում ինֆորմացիայի ստացման առումով որոշակի բարդություններ է ստեղծում: Սակայն ընդհանուր առմամբ խոսքի ազատությունը Հայաստանում արմատանում է: Հայաստանում ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակիցն անգամ նշեց, որ խոսքի ազատություն ասվածը Հայաստանում իր «աբսոլյուտ» իմաստով է ընկալվում: Այսինքն՝ լրատվամիջոցները գրում են այն, ինչ ուզում են, զովերգում կամ փնովում են մարդկանց, որը գրեթե միշտ մնում է անհետեւանք: Եվ ընդհանրապես «այս երկրում ոչ որի ոչ մի բանի համար չեն դատում»: Իսկ պահանջները, որոնք դրվում են նորաստեղծ հանրապետության առջեւ, պետք է դիտարկվեն երկրի մենթալիտետի առումով, որը 1-2 տարում փոխելն անհնար է: Այդ տեսակետից Հայաստանը լուրջ առաջընթաց արձանագրել է 94-95 թթ. համեմատ, երբ երկրում քաղաքական դրդապատճառներով ու ճնշումներով կարող էին թերթերը փակվել, լրագրողները հետապնդվել հրապարակած նյութերի համար եւ այլն:

Հանդիպման ընթացքում շեշտը դրվեց լրատվամիջոցների ֆինանսական եւ տեխնիկական կարողությունների վրա, հատկապես ինտերնետային ծառայություններից օգտվելու սահմանափակ հնարավորությունների եւ մամուլ-տարածող գործակալությունների հարաբերությունների առումով: Լրագրողները ներկայացրին, որ Հայաստանում լրատվամիջոցներն այնքան հնարավորություններ չունեն, որպեսզի տարբեր կետերում սեփական թղթակից ունենան կամ պաշտոնատարների գործունեությունը լուսաբանեն: Այս առումով է հիմնականում, որ լրատվամիջոցները կախվածության մեջ են ընկնում իշխանություններից:

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Անուշադրություն հացադուլավոր կալանավորի նկատմամբ

«Դիտավորյալ սպանության մեղադրանքով դատապարտվածը բողոքի ծայրահեղ ձեւերի է դիմում» վերնագրի ներքո «Ազգի» օգոստոսի 31-ի համարում լույս էր տեսել մի հրապարակում, որ վերաբերում էր դիտավորյալ սպանության համար դատապարտված Աղաբեկ Հայրապետյանի գործին: Աղաբեկ Հայրապետյանը ԼՂՀ քր. օր. 99 հոդվածի 4-րդ մասով դատապարտվել էր 15 տարվա ազատազրկման: Նա արդեն երեք տարուց ավելի կալանավայրում է: Այդ ընթացքում նրա հարազատները բազմիցս փորձել են բողոքարկել դատավճիռը, սակայն ՀՀ գլխավոր դատախազություն, ՀՀ Ազգային ժողով, ՀՀ նախագահին առընթեր մարդու իրավունքների հանձնաժողով եւ այլ ատյաններ հղված դիմումներն ու նամակներն ապարդյուն են եղել այն պատճառաբանությամբ, թե ՀՀ դատախազությունն ու զինվորական դատախազությունն իրավասու չեն միջամտելու կամ բողոքարկելու ԼՂՀ-ում կայացված վճիռները:

Աղաբեկ Հայրապետյանը դիմել է բողոքի ծայրահեղ ձեւի՝ հացադուլ է հայտարարել եւ գտնվում է ՀՀ ՆԳՆ կենտրոնական հիվանդանոցում՝ բժիշկների հսկողության տակ եւ արհեստական սնունդ է ստանում: Հրապարակմանն ի պատասխան «Ազգը» ստացավ ՀՀ գլխավոր դատախազության պարզաբանումները Աղաբեկ Հայրապետյանի գործի վերաբերյալ եւ տպագրեց թերթի սեպտեմբերի 12-ի համարում: Ըստ ՀՀ գլխավոր դատախազի մամուլի քարտուղար Գ. Ամբարյանի, դատավճռի անարդարացիության շուրջ Ա. Հայրապետյանի ներկայացրած պատճառաբանությունները ստուգվել են նախաքննության եւ դատաքննության ընթացքում եւ հերքվել գործով ձեռք բերված բավարար ապացույցներով:

Ինչ վերաբերում է Աղաբեկ Հայրապետյանի հացադուլ հայտարարելուն, ըստ ՀՀ գլխավոր դատախազի մամուլի քարտուղարի, այդ հարցով զբաղվել է ՀՀ գլխավոր դատախազության պատիժների եւ հարկադրանքի այլ միջոցների կիրառման նկատմամբ հսկողություն իրականացնող վարչությունը: Նա տեղեկացրել է նաեւ, որ հանրապետության ներքին գործերի նախարարի հրամանով հաստատված հրահանգի համաձայն հացադուլ հայտարարելը համարվում է ուղղիչ աշխատանքային հիմնարկի ներքին կարգապահության կանոնների չարամիտ խախտում:

«Ընդդեմ իրավական կամայականության» կազմակերպության գործադիր տնօրեն Լարիսա Ալավերդյանն այս գործի առնչությամբ ՀՀ գլխավոր դատախազ Արամ Թամազյանին հղած նամակի պատճենն ուղարկել է «Ազգի» խմբագրություն, ուստի ընթերցողին ենք ներկայացնում այդ նամակից որոշ փաստեր:

«...Ըստ դատավճռի, Ա. Հայրապետյանն ավտոմատ հրազենով սպանել է երկու զինծառայողի եւ ապա արյունոտ դիակները տեղափոխել մոտակա խողովակաշարի մոտ, բարձրացրել եւ խցկել խողովակների մեջ: Նույն հագուստով, դեպքից մոտ երկու ժամ հետո, նրան տեսել են այն անձինք, ովքեր գործով անցնում են որպես մեղադրող վկաներ: Նրանք Հայրապետյանի հագուստի վրա արյան հետք չեն նկատել: Դատավճռում ոչինչ չի ասված Հայրապետյանին հանձնված փամփուշտների պակասի մասին, սակայն, ըստ դատավճռի, երկու դիակների վրա հայտնաբերվել են հրազենային կրակոցի բազմաթիվ հետքեր: Դատավճռով մեջբերված վկաների ցուցմունքները պարունակում են բազում հակասություններ, որոնք դատավճիռը դարձնում են չհիմնավորված...»:

Լարիսա Ալավերդյանը պնդում է, որ դատավճիռը ենթակա է բողոքարկման եւ վերացման հենց այն հիմնավորմամբ, որ անտեսվել են գործով ձեռք բերված տվյալները եւ չեն դրվել դատավճռի հիմքում:

Մ. Հ.

Ռուսահայության պատվիրակությունն Արցախում

Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի առթիվ Հայաստանում եւ Լեռնային Ղարաբաղում տոնակատարությունների ծրագրի շրջանակներում, հոկտեմբերի 15-ին Ստեփանակերտ ժամանեց «Ռուսաստանի հայերի միություն» հասարակական կազմակերպության պատվիրակությունը, որի կազմում ընդգրկված էին մեծ թվով քաղաքական, հասարակական, մշակույթի եւ արվեստի գործիչներ: Նույն օրը ՌՀՄ պատվիրակության ղեկավարությանն ընդունեց ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը: Հանրապետության ղեկավարը հյուրերին ծանոթացրեց ԼՂՀ սոցիալ-տնտեսական զարգացման հեռանկարներին: Կարեւորելով օտարերկրյա կապիտալի ներգրավումը հանրապետության տնտեսության մեջ, ԼՂՀ նախագահը նշեց, որ Արցախում ստեղծված են համապատասխան օրենսդրական դաշտ եւ բարենպաստ ներդրումային միջավայր: Ընդգծվեց նաեւ Ռուսաստանի հայ համայնքի մեծ ներուժը, որի հետ ԼՂՀ-ն առանձնակի հույսեր է կապում: Այս առումով արտահայտվելով, ՌՀՄ նախագահ Արա Աբրահամյանը պատրաստակամություն հայտնեց իրենց միության հնարավորություններն ի նպաստ Արցախի ծառայեցնելու գործում՝ համակարծիք լինելով ԼՂՀ նախագահի հետ, որ պետք է սերտ համագործակցություն ստեղծել երկու երկրների հասարակությունների միջեւ:

Հանդիպմանը ներկա էին նաեւ ՌՀՄ փոխնախագահ Սեյրան Բաղդասարյանը եւ հայտնի քաղաքագետ Անդրանիկ Միհրանյանը:

Երեկոյան, տոնակատարության ծրագրի շրջանակներում, Ստեփանակերտի Վերածննդի հրապարակում տեղի ունեցավ ճոխ համերգ՝ ՌԴ-ի, Հայաստանի եւ Արցախի երաժշտական խմբերի ու անհատ կատարողների մասնակցությամբ:

ԵՂԻՇԵ ԱՐՇԱԿՅԱՆ,
Ստեփանակերտ

Ամերիկյան օդուժը ռմբակոծել է Քաբուլի մոտ ՄԱԿ-ի կենտրոնակայանը

Սկիզբը էջ 1

Ինչպես հայտնել էինք, Մ. Նահանգների պետքարտուղար Քոլին Փաուելը Իսլամաբադում գեներալ Մուշարաֆի հետ տեսակցելուց հետո, երեկ հետմիջօրեին ժամանեց Նոր Դելհի: Թեեւ այցի նպատակ որպես հայտարարվել էր հակաահաբեկչական կոալիցիայի ընդարձակումն ու ամրապնդումը, սակայն Հնդկաստանում ամերիկացի պաշտոնատարը ստիպված եղավ գլխավորապես զբաղվել Քաշմիրի վերստին բռնկված վտանգավոր տագնապով՝ նկատի ունենալով Պակիստանի եւ Հնդկաստանի միջուկային տերություններ լինելու հանգամանքը: Ինչպես Իսլամաբադում, այնպես էլ Նոր Դելհիում, Փաուելի խրատականը հստակ էր՝ մեկ կողմ թողնել «կողմնակի» վեճերն ու կենտրոնանալ հակաահաբեկչական պայքարի վրա, թեեւ Հնդկաստանը հենց հակաահաբեկչական քայլերի դիմելու անհրաժեշտությամբ էլ բացատրում էր նախորդ օրը պակիստանյան Կաշմիրը ռմբակոծելու իր արարքը: Այս օրերին ամեն երկիր իր մարտիրոսն է լացում...

Վերադառնալով Իսլամաբադի հանդիպմանը, ասենք, որ Փաուել-Մուշարաֆ մամլո ասուլիսում վերջինս գլխավորապես շեշտեց երկու բան՝ 1) Աֆղանստանի ռմբակոծությունները պետք է լինեն կարճ եւ հստակ, 2) հետթալիբանյան Աֆղանստանը պետք է կառավարվի լայն կոալիցիայով, որի մեջ պետք է մտնեն երկրի էթնիկական բոլոր խմբերի ներկայացուցիչները, այդ թվում՝ «չափավոր թալիբները»: Վերջին արտահայտությունը նոր է եւ նման է «մի քիչ ահաբեկիչ» կամ «մի քիչ հղի» անհեթեթությանը:

Արեւմուտքում օրերս ստեղծվեց նաեւ մեկ ուրիշ նորաբանություն՝ բիոտեռորիզմ: Արդարեւ, սիբիրախտը (anthrax), որի հարուցիչներն անծանոթների կողմից փոստի միջոցով, փոշու ձեւով ուղարկվում է տարբեր հասցեների, անցնող օրերին մեծ խուճապ է ստեղծել Մ. Նահանգներում, որտեղ երեկ դատախազությունը հաստատեց դրա ահաբեկչական բնույթը: Ֆլորիդայում խմբագրություններից մեկի անձնակազմի 3 անդամների ախտահարվելուց հետո, որոնցից մեկը մահացավ 2 օր առաջ, նույն հիվանդությունը հայտնաբերվեց նաեւ Նյու Յորքում, որտեղ վարակվել է ABC հեռուստաընկերության աշխատակցուհիներից մեկի 7-ամյա որդին: Երեկ «բիոտեռորիստական» նամակածրար է հայտնաբերվել նաեւ կոնգրեսական Թոմ Դաշլի գրասենյակում, ինչը ստիպեց փակել Կապիտոլ Հիլի բոլոր աշխատասենյակները եւ բժշկական ստուգման ենթարկել բոլոր աշխատակիցներին: Նմանատիպ դեպքեր են արձանագրվել նաեւ Մանչեստրում (Անգլիա), Բրահայում, Իսրայելում եւ անգամ Ավստրալիայում:

Ռուսական հեռուստաալիքները Հայաստանում դարձյալ կունենան մետրային հեռարձակում

Սկիզբը էջ 1

Պրն Լեսինը տեղեկացրեց, որ առաջին խնդրից բացի որոշում է ընդունվել նաեւ ՀՀ կապի եւ ՌԴ մամուլի նախարարությունների միջեւ մի համաձայնագրի ստորագրման մասին, որը պիտի նպաստի փոխհամագործակցությանն ու սրա ընդլայնման հնարավոր տարբերակների մշակմանը ռադիոհեռուստահաղորդակցության ոլորտում:

Գալով դեռեւս «Զվարթնոց» օդանավակայանում արված իր հայտարարությանը, թե իրենք կաշխատեն, որ հայաստանյան ԶԼՄ-ներն առավել լավ ներկայացված լինեն Ռուսաստանում, պրն նախարարն ասաց, թե դա պետք է նկատի առնել հայկական ու ռուսական հեռուստաալիքների համատեղ աշխատանքն արտասահմանյան հեռարձակում ապահովելու խնդրում, ինչպես ԱՄՆ-ում եւ այլ երկրներում, Ռուսաստանում լույս տեսնող հայկական տպագիր լրատվամիջոցներին ցուցաբերվող աջակցություն, Ռուսաստանում առկա կաբելային ցանցերում հայկական ռադիոալիքի հնարավոր գործարկում:

Ամփոփելով իրենց հանդիպումները ինչպես նախագահ Քոչարյանի, այնպես էլ այլ պաշտոնական այրերի հետ՝ թե Մ. Լեսինը, թե Կ. Էռնստը նշեցին, թե իրենք իրենց գործունեության ողջ ընթացքի կտրվածքով դժվարանում են հիշել նույնքան արդյունավետ, դյուրին քննարկումներ, բանակցություններ, ինչպիսին ունեցան Հայաստանում: Պրն Էռնստը մասնավորապես նշեց, թե երկու կողմերն էլ ակտիվորեն իրար ընդառաջ էին գնում, եւ սա բացատրեց նախագահներ Պուտինի ու Քոչարյանի միջեւ նախապես Պուտինի Հայաստան կատարած պաշտոնական այցի ընթացքում ձեռք բերած պայմանավորվածություններով:

Կրթություն

ԵՊՀ ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետը 2 կամ 52 տարեկան

Ձեռքբերումներ եւ անելիքներ

«Մեր անկախություն ստեղծելու հնարավորությունների տասնամյակը բացասական դրսեւորումների կողքին ունի նաեւ ձեռքբերումներ: Դրանցից մեկը ժուռնալիստիկայի բնագավառում է եղել: Այս ոլորտի ձեռքբերումներից փաստացի է այն, որ ամենատարբեր տեսակի լրատվամիջոցներ ունենք: Դրանում է ժողովրդավարության ամենակարեւոր սկզբունքը», մեր զրույցի ժամանակ ասաց Երեւանի պետական համալսարանի ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետի դեկան, բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Գառնիկ Անանյանը:

ԵՊՀ-ում դեռեւս 1949 թ. բացված ժուռնալիստական կրթությունը չի ունեցել տեւական, անընդմեջ ընթացք, մի քանի անգամ ընդհատվել է՝ հիմնականում ժուռնալիստական պրոֆեսիոնալ կրթությունն անկարեւոր համարելու պատճառով: Այս թյուր մտայնությունը հաղթահարված է այսօր, քանի որ ցանկացած բնագավառում պրոֆեսիոնալ, բազային կրթության արդյունավետությունն ակնհայտ է, իսկ սիրողական դրսեւորումները, այնուամենայնիվ, իրենց զգացնել են տալիս: Ժամանակի թելադրանքներին համապատասխան զգալիորեն մեծացել է ժուռնալիստիկա մասնագիտության պահանջը: Այսօր ԵՊՀ ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետում սովորում են 200 ուսանողներ (160 ուսանող, 40 մագիստրոս):

«Երբ ընդունվեցի, այնքան էլ գոհ չէինք մասնագիտական ուսուցումից եւ հատկապես դժգոհ էինք այլ առարկաների ճնշումից ոչ ճիշտ: Եթե համեմատենք եվրոպական ժուռնալիստական դպրոցների հետ, մերը բավականին ճանապարհ ունի անցնելու: Մեզ մոտ զուտ ակադեմիական կրթություն են տալիս, այնտեղ ավելի սպեցիֆիկ բաժիններ կամ առարկաներ կան՝ գեոպոլիտիկ դաշտն աշխարհում եւ այլ խնդիրներ, որ մենք չենք ուսումնասիրում: Բայց, միեւնույն ժամանակ, այդ ակադեմիական կրթության մեկ դրական կողմն էլ կա, երբ մարդուն մտածելու ունակություն է տալիս կողմնորոշվելու, ինչը կարող է եվրոպական դպրոցներում: Այժմ մի քիչ փորձում են ավելի մոդեռն լինել, իրականացնել բոլոր այն առաջարկները, որոնք մենք անում էինք, մենք անվերջ բողոքում էինք, որ ժուռնալիստիկայի վարպետություն չենք սովորում: Այն ժամանակ դեռ սովոր չէին բակալավրիատ, մագիստրատուրա եռաստիճան համակարգին, հիմա արդեն ընտելանում են: Հիմա նոր եկողների համար պայմանները շատ ավելի լավ են, ձգտում կա նորացնելու, փորձեր կան», նման կարծիք հայտնեց ֆակուլտետի շրջանավարտներից մեկը:

Ֆակուլտետում գործող ուսուցման եռաստիճան համակարգը (4 տարի բակալավրիատ, 2 տարի մագիստրատուրա, 3 տարի ասպիրանտուրա) հիմնավոր կրթության հնարավորություն է տալիս, բակալավրիատում ուսանողին փորձում են հաղորդել այնքան գիտելիքներ եւ հմտություններ, որ ավարտելուց հետո կարողանա ազատորեն աշխատել ցանկացած տիպի լրատվամիջոցներում: Կամընտրական դասընթացներին ուսանողներին առաջարկվում են որոշակի քանակությամբ առարկաներ: 6-ական առարկա ընտրում է յուրաքանչյուրն ըստ մասնագիտացման՝ լրագրություն, ռադիո եւ հեռուստատեսություն: Ընդհանուր գիտելիքների հետ ուսանողը որեւէ ոլորտում մասնագիտանում է, որը հետագայում կարող է խորացնել մագիստրատուրայում:

Ուսուցման այս տարիների ընթացքում ֆակուլտետն ունի եւ ձեռքբերումներ եւ թերություններ: Ֆակուլտետի դեկան Գառնիկ Անանյանը տարիների փորձից համոզված է, որ ֆակուլտետը կայացել է եւ տալիս է ժամանակակից լրատվության պահանջները բավարարող մասնագետներ: Բակալավրիատի 40 շրջանավարտներից 1/3-ը կայացած լրագրողներ են: Ֆակուլտետն աշխատում է ընդլայնել տեխնիկական հնարավորությունները, ուսուցումն ավելի մոտեցնել ժամանակի պահանջներին: Համակարգչային ուսուցման առաջին կուրսեցիներն անցնում են հենց առաջին կիսամյակում, իսկ բարձր կուրսերում ուսումնասիրում են արդի տեխնոլոգիան:

Այս տարի ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի օգնությամբ կնորոգվի եւ կթարմացվի ֆակուլտետի համակարգչային կաբինետը: Երեք տարի առաջ ամերիկյան համալսարաններից մեկի հետ համագործակցության արդյունքում ֆակուլտետում շուտով կձեւավորվի մամուլի կենտրոն: Տրամադրած գումարի սահմաններում (42.000 դոլար) ձեռք կբերվեն համապատասխան սարքավորումներ, կիրականացվի սենյակների վերանորոգումը եւ ամենայն հավանականությամբ ֆակուլտետը հունվարին կունենա իր ռադիոհեռուստաստուդիան, որի շնորհիվ այսօր իշխող տեսական գիտելիքներին զուգահեռ ուսանողները ձեռք կբերեն նաեւ գործնական փորձ եւ հմտություն:

Ֆակուլտետն ունի իր թերթը՝ «Ժուռնալիստ», որտեղ յուրաքանչյուր ուսանող ամեն կիսամյակ նվազագույնը հրապարակում է երեք նյութ, որը գնահատվում է, ուսանողների գերակշռող մասը նյութերը հավաքում է համակարգչի վրա, խմբագրում, նաեւ էջադրում: Ժուռնալիստիկայի վարպետության ժամերին ուսանողը թեմայի եւ ժանրի ընտրության ազատությամբ շաբաթական պատրաստում է մեկ նյութ:

Ուսանողներին ռադիոհեռուստատեսային լրագրության մեջ մասնագիտացնելն առայժմ դժվարություններ ունի բազայի թույլ եւ պայմանների սուղ լինելու պատճառով: Պետք է ասել, որ այս մասնագիտությամբ առայժմ միակ պետական մասնագիտացված բուհը Խ. Աբովյանի անվան մանկավարժական համալսարանն է: Դիպլոմային աշխատանքների բնույթն արմատապես վերափոխվել է: Բարձր են գնահատվում այն աշխատանքները, որոնց 2/3-ն ուսանողի ստեղծագործական աշխատանքներն են տպագրված կամ եթեր արձակված:

Վերջին երկու տարիներին իրականացվել են մի շարք մասնագիտական գրքերի հրատարակություններ՝ «Ժուռնալիստիկայի տեսություն եւ պատմության հարցեր», Լիանա Սայադյանի «Քաղաքական զարգացման գործընթացները եւ լրատվամիջոցները Հայաստանի Հանրապետությունում», Շուշան Դոյդոյանի «Մամուլի ազատության սահմանադրական երաշխիքները», Գառնիկ Անանյանի «Արդի հայ մամուլի լույսն ու ստվերը», Նաղաշ Մարտիրոսյանի «Հայրենիք» ամսագրի հրապարակախոսությունը»:

Այս ամենով հանդերձ, հետաքրքիր էր իմանալ նաեւ լրագրողի բարոյական նկարագրի, ժուռնալիստիկական էթիկայի, այսօրվա մեր մամուլի, խոսքի ազատության մասին ֆակուլտետի դեկան պրն Անանյանի կարծիքը:

– Խոսքի ազատությունը չի կարելի շփոթել խոսքի սանձարձակության, լրագրողի համարձակ կեցվածքը անկիրթ մարդու պահվածքի հետ: Սա հաճախ նաեւ մեր կրթության պակասն է: Ունենք որոշ դասընթացներ ԶԼՄ-ների եւ օրենսդրության, ժուռնալիստական էթիկա, որոնք ժուռնալիստի բարոյական նկարագիրը ձեւավորելու նպատակ ունեն: Արեւմտյան որոշ տեսաբաններ գտնում են, որ լրագրողն իրավունք ունի ասելու այն, ինչ ուզում է եւ այնպես, ինչպես ուզում է: Ես դեմ չեմ, բայց կա նաեւ ժուռնալիստի պատասխանատվություն իր խոսքի նկատմամբ եւ հասարակության առաջ: Ժուռնալիստական կրթության մեջ վերջին հաշվով կա ինքնակարգավորում հասկացողություն, եւ ընդունված են խոսքի ազատության անհրաժեշտ սահմանափակումներ: Մամուլը որքան էլ ազատ կառավարվում է օրենքներով: Դա տվյալ լրատվամիջոցների ներքին կանոնների համակարգն է, որին ժուռնալիստը պարտավոր է ենթարկվել: Ազատ խոսքի կայացմանը նման ազատությունը նույնքան խանգարում է, որքան գրաքննությունը, բռնությունը: Մենք դեռեւս անկախ մամուլ չունենք, ինչպես չունենք անկախ հանրապետություն: Արդի ինֆորմացիոն դաշտն, անշուշտ, ձեռքբերումներ ունի, բայց ցավալիորեն մեզանում ձեւավորվել է լրատվության մի տեսակ, որ կարելի է կոչել թերթ-մարդասպան: Այսօրվա մի քանի լրատվամիջոցներում իշխում է «գնդակահարելու» սկզբունքը, իսկ որոշները հետամուտ են հենց դրան: Կան լրատվամիջոցներ, որոնց համար էթիկայի նորմերը խախտելը հարատեւելու կերպ է: Լրատվամիջոցը չպետք է դառնա իր կերակրողի խոսափողը: Այս առումով ասեմ նաեւ, որ ահա նման լավ ու վատ հոսանքների պղտոր ջրերի մեջ է հայտնվում ուսանողը: Օրվա 6 ժամերին ինչպիսի սկզբունքներ ուզում ես ներարկիր, մնացած ժամերը նա անց է կացնում ինֆորմացիոն այն դաշտում, որ գոյություն ունի այսօր Հայաստանում: Իսկ այդ դաշտը միշտ չէ, որ հաստատում է լսարանում ուսանողի ստացածը՝ թե քաղաքակիրթ ու բարոյական տիպի լինի ժուռնալիստը...

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Խաղ եւ ուսում. «Զարմանահրաշ խորանարդիկներ»

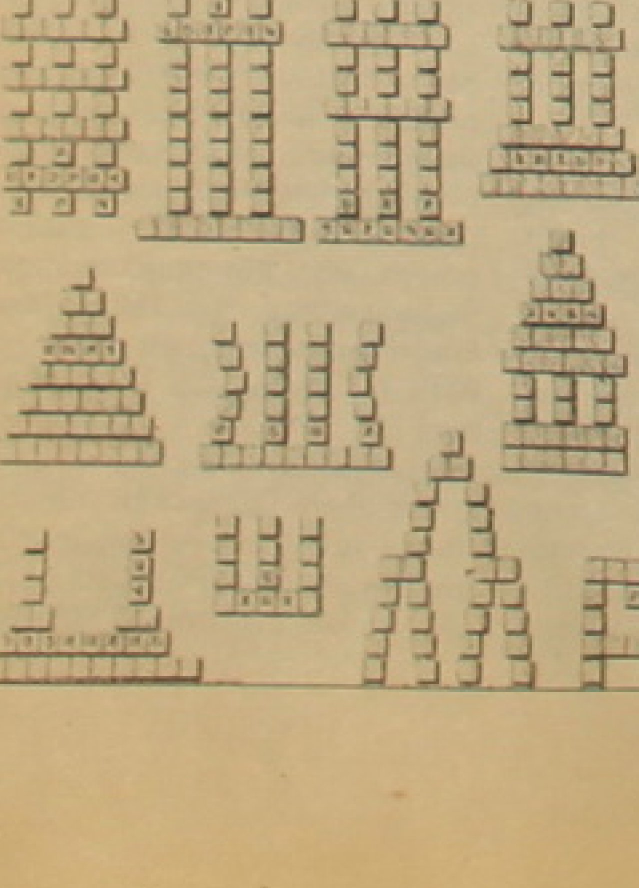

Այսպես է կոչվում «Քրիստոնյա Հայաստան-1700» հիմնադրամի պատվերով «9-րդ հրաշալիք» շաբաթաթերթի գլխավոր խմբագիր Վաչագան Սարգսյանի մտահղացմամբ ու նախաձեռնությամբ ստեղծված մանկական ուսուցողական խաղը, որը հաճելի նորություն կլինի նախադպրոցական տարիքի եւ տարրական դասարանների երեխաների համար:

Այս խաղը բաղկացած է 40 հատ 35x35 մմ չափի խորանարդիկներից, որոնց բոլոր վեց նիստերին փակցված են նկարազարդ թղթեր, եւ խորանարդիկները 4x10 ուղղանկյան տեսքով ճիշտ դասավորելով հնարավոր կլինի ստանալ վեց տարբեր պատկերներ: Դրանցից մեկը Հայաստանի քրիստոնեացման 1700-ամյակը եւ հայոց գրերի գյուտի 1600-ամյակը պատկերող բովանդակալից նկարն է:

Այդ պատկերը 180 աստիճանով շրջելու դեպքում հակառակ կողմում կստացվի «Պատկերագիր այբուբեն», որտեղ յուրաքանչյուր տառ նկարված է երեխաներին հոգեհարազատ այնպիսի բույսի, կենդանու, առարկայի տեսքով, որի անվանումն սկսվում է այդ տառով:

Երրորդ եւ չորրորդ նիստերի վրա պատկերված են հայոց այբուբենի մեծատառ ու փոքրատառ համապատասխանաբար տպատառ եւ ձեռագիր տառերը ու դրանցով սկսվող որեւէ առարկայի, բույսի, կենդանու նկարը: Հինգերորդ նիստի վրա պատկերված են միջնադարյան մատյաններից արտանկարված հայոց կենդանագիր այբուբենի տառերը, իսկ վեցերորդ նիստին առկա են 0-ից մինչեւ 9 թվանշանները, թվաբանական գործողությունների նշանները եւ բառակազմիչ նկարներ, ինչպես՝ արեւ եւ ծաղիկ, որոնք ա հոդակապով միացնելով՝ երեխան կստանա «արեւածաղիկ» բառը:

Բավական լայն են գեղեցիկ տուփի մեջ ամփոփված այս խաղի գործառույթները՝ երեխայի պատկերային մտածողության զարգացումից, տառաճանաչությանը լավագույնս նպաստելուց, բառակազմություն ուսուցանելուց մինչեւ պարզագույն թվաբանական գործողությունների կատարումը, խնդիրների լուծումը եւ բարդ բառերի կազմումը՝ նկարների ու ա հոդակապի օգնությամբ:

Այս զարմանահրաշ խորանարդիկները կնպաստեն երեխաների տարածական պատկերացման զարգացմանը, դրանցով կարելի է կառուցել զանազան պատկերներ, շինություններ, կամուրջներ եւ այլն:

Խաղի ընձեռած հնարավորությունները լավ ուսումնասիրելով՝ երեխաների հետ զբաղվող մեծահասակները, մանկապարտեզների դաստիարակչուհիներն ու տարրական դասարանների ուսուցիչները կարող են այդ խորանարդիկների միջոցով շատ բան սովորեցնել երեխաներին, դրանցով կազմակերպել զանազան մրցույթներ, ասենք՝ ո՞վ ավելի արագ կհավաքեն նկարը, կկառուցեն կամուրջը կամ ամենաբարձր աշտարակը եւ այլն: Օգնության համար տուփում տրվում է տպագրված հուշագիր-ուղեցույց:

Մնում է ավելացնել, որ այդ փոքրիկ, գողտրիկ տուփը եւ խաղ է, եւ այբբենարանին յուրովի ուղեկցող տառուսուցման միջոց, որը հետաքրքիր ու սիրելի կարող է լինել ամեն մի երեխայի համար, եթե մեծերը ձեռք բերեն:

ՄԵՍՐՈՊ ՄԱ[illegible]ՅԱՆ

Ջորջ Բուշ. «Մենք խաղաղասեր ազգ ենք»

Խաղաղասեր ազգի օդաչուները ռմբակոծում են Աֆղանստանը

Սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությանը մասնակցելու մեղադրանքով ԱՄՆ-ում ձերբակալված մոտ 7000 քաղաքացիներից միայն տասն են կասկածվում «Ալ Ղաիդա» կազմակերպության հետ որոշակի կապեր ունենալու մեջ:

Անցյալ շաբաթ մամլո ասուլիսում նախագահ Բուշն ակնարկել էր, թե Աֆղանստանի ռմբահարումները կդադարեցվեն, եթե Ուսամա բեն Լադենը հանձնվի ԱՄՆ իշխանություններին, ողջ թե մեռած՝ կարեւոր չէ: Հետեւեց Թալիբանի առաջարկությունը. եթե դադարեցնեք ռմբահարումները, բեն Լադենին հանձնելու շուրջ կբանակցենք: «Ոչ մի բանակցություն: Ես ցանկություն չունեմ քննարկելու՝ բեն Լադենն անմեղ է, թե՝ մեղավոր: Մենք գիտենք՝ նա մեղավոր է», պատասխանեց Բուշը: Տպավորությունն այնպիսին է, որ բեն Լադենին հանձնելու դիմաց ամերիկացիները չեն դադարեցնի ռմբահարումները: Երեւի թե այսպես լավ է. ԱՄՆ-ը ցանկանում է բռնել բեն Լադենին եւ քանդուքարափ անել Աֆղանստանը:

Ամերիկյան առաջատար երեք թերթեր՝ «Նյու Յորք թայմս», «Վաշինգտոն փոստ» եւ «USA Today», ընդհանուր առմամբ պաշտպանելով Աֆղանստանի ամերիկա-բրիտանական ռմբահարումները, երբեմն կասկած են հայտնում՝ հնարավո՞ր է ռմբահարումներով պայքարել միջազգային ահաբեկչության դեմ, արդյոք բեն Լադե՞նն է սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչության կազմակերպիչը, արդարացվա՞ծ են ռմբահարումները, երբ դրանց հետեւանքով խաղաղ բնակիչներ են սպանվում: «USA Today»-ը շարունակաբար պնդում է, թե ամերիկյան հետախուզական ծառայությունները չգիտեն բեն Լադենի գտնվելու վայրը:

«Մենք խաղաղասեր ազգ ենք: Աստված օրհնի Ամերիկան», յուրաքանչյուր ելույթի ավարտին ասում է Բուշը: Ի դեպ, իր վերջին ելույթում ԱՄՆ նախագահն ընդհանրապես շրջանցեց բեն Լադենին եւ առաջադրեց ռմբահարումները դադարեցնելու միանգամից հինգ պայման. ԱՄՆ-ին հանձնել «Ալ Ղաիդա»-ի բոլոր առաջնորդներին, ազատ արձակել Աֆղանստանում պատանդ պահվող ութ քաղաքացիներին, փակել Աֆղանստանի տարածքում գործող յուրաքանչյուր ահաբեկչական ճամբար, ԱՄՆ-ին հանձնել յուրաքանչյուր ահաբեկչի եւ, վերջապես, ԱՄՆ-ին թույլ տալ մուտք ունենալ ահաբեկչական ճամբարներ: Ուժը կորցրած չի համարվում Բուշի խոստումը՝ 5 մլն դոլար պարգեւատրություն կստանա երկրագնդի այն քաղաքացին, ով կբռնի բեն Լադենին՝ ողջ կամ մեռած: Ուժը կորցրած չի համարվում ԱՄՆ նախկին նախագահ Քլինթոնի նմանօրինակ պարգեւատրության խոստումը:

Երեկ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Կ. Անանն ափսոսանք է հայտնել Աֆղանստանում ռմբահարումներից անմեղ քաղաքացիների կորստի համար: «Երբ աշխարհը միացյալ պայքար է մղում միջազգային ահաբեկչության դեմ, մենք պետք է, միեւնույն ժամանակ, անենք հնարավորը՝ պաշտպանելու խաղաղ բնակչությանը», ասել է Կ. Անանը:

Տպավորությունն այնպիսին է, թե աշխարհը չէ, որ պայքարում է միջազգային ահաբեկչության դեմ, այլ պարզապես ամերիկա-բրիտանական օդուժը ռմբահարում է Աֆղանստանն այնպես, ինչպես ռմբահարում էր եւ է Իրաքը, Սերբիան: Ռմբահարումներն արդարացնելու համար բերվում էր նույն արդարացումը՝ պատժում ենք Ս. Հուսեյնին, Ս. Միլոշեւիչին, այժմ՝ բեն Լադենին, թալիբներին: Աշխարհի շուրջ հինգ տասնյակ պետություններ այս կամ այն խոստումով իրենց աջակցությունը չէին հայտնի միակ գերհզոր պետությանը՝ համատեղ պայքար մղելու միջազգային ահաբեկչության դեմ, եթե Ջորջ Բուշը չառաջադրեր իր դիլեման. «Կամ մեզ հետ եք, կամ՝ ահաբեկիչների»:

Նույնիսկ ամերիկյան հեռուստաընկերությունները, որոնք ամեն ձեւով արդարացնում են Աֆղանստանի դեմ ռազմական արշավը, նշում են, որ «պատերազմի առաջին շաբաթը խլել է շուրջ 300 խաղաղ բնակիչների կյանք»: Եթե այսպես շարունակվի մի քանի շաբաթ, ապա ամերիկացիները Աֆղանստանում կսպանեն այնքան մարդու, որքան սպանվեցին սեպտեմբերի 11-ի նողկալի ահաբեկչության հետեւանքով: «Նյու Յորք թայմսը» հոկտեմբերի 15-ի համարում գրում է. «Առնվազն 18 թարմ գերեզմանաթմբեր են գրված Քարամ գյուղում, երկուսը փոքր են: Գյուղացիներն ասացին, որ դրանք փոքր երեխաների գերեզմաններ են: Մի ծերունի չոքել էր փոքր գերեզմանին ու ողբում էր: Թորայ անունով մի գյուղացի ասաց, որ կորցրել է հինգ երեխաներին եւ կնոջը: Փոքր գերեզմանին ողբացող ծերունին մեզ՝ լրագրողներիս նայեց կատաղած, ապա հող շպրտեց լուսանկարչական մեր ապարատներին»:

Բոլոր լրագրողները չէ, որ հնարավորություն կամ համարձակություն ունեն մեկնելու Աֆղանստան՝ համոզվելու, որ Ջորջ Բուշն իրավացի է. «Մենք խաղաղասեր ազգ ենք, Աստված օրհնի Ամերիկան»:

Մենք՝ լրագրող ընկերներով, շաբաթավերջին որոշեցինք ստադիոն գնալ եւ դիտել ամերիկյան ֆուտբոլ: Հազարավոր ամերիկացիներ բղավում էին, սուլում, հայհոյում: Մրցակից թիմի խաղացողները թափվում էին մեկի գլխին, ապա սրընթաց վազում որոշակի ուղղությամբ: Որեւէ բան չհասկացա: Իմ ընկերներն ասացին, որ ամերիկյան ֆուտբոլի ողջ իմաստը դաժանությունն է:

Ամերիկացիները դաժան խաղերի սիրահար են:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Նյու Յորք

Հակաաֆղանական կոալիցիայի կազմալուծման մտավախությունը Վաշինգտոնին ստիպում է զորք մտցնել Աֆղանստան

Աֆղանստանում թալիբների դեմ սանձազերծված պատերազմը շարունակվում է ծավալվել: Ամերիկյան զանգվածային լրատվամիջոցներն ամեն օր մանրամասն տեղեկություններ են հաղորդում, թե ամերիկա-բրիտանական ռազմաօդային ուժերի հուժկու հարվածներով ինչպես են ոչնչացվում թալիբների եւ «Ալ Ղաիդայի» ռազմակայանները: Հարկ է, սակայն, նշել, որ ԱՄՆ-ում ահաբեկչական գործողությունների երկրորդ ալիքի ծավալման, քիմիական զենքի օգտագործման հավանականության մասին ամերիկյան իշխանությունների պարբերաբար կրկնվող չարաբաստիկ կանխագուշակումները, որոնց միանգամայն տուրք է տալիս համանուն մամուլը, մշտական խուճապի մեջ են պահում ամերիկացիներին: Դրան գումարվում է այսպես կոչված «մանրէական խուճապը», եւ համատարած խուճապի պայմաններում ակամա ամերիկյան հասարակության ուշադրությունից վրիպում են թե՝ սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչության իսկական կազմակերպիչների ու կազմակերպմանը «Ալ Ղաիդայի» հետ թալիբների մասնակցության հարցը եւ թե՝ աֆղանական պատերազմին հակաահաբեկչական բնույթ հաղորդելու պաշտոնական Վաշինգտոնի միտումները:

ԱՄՆ-ում առ այսօր չի հրապարակվել ահաբեկչության հետեւանքով զոհված եւ անհետ կորածների ցուցակը: Ինչ վերաբերում է իրական ապացույցներին, ըստ որոնց ահաբեկչությունը Ուսամա բեն Լադենի ու նրա «Ալ Ղաիդա» կազմակերպության համատեղ ջանքերով է իրականացվել, ապա դրանց մասին պաշտոնական Վաշինգտոնը դաշնակից պետություններին տեղեկացնում է, բայց դրանք սեփական ժողովրդից, առավել եւս Համաշխարհային առեւտրի կենտրոնի երկվորյակ աշտարակներում զոհված կամ փլատակների տակ անհետ կորած հազարավոր մարդկանց հարազատներից թաքցնում է:

Ուրեմն մենք գործ ունենք ոչ միայն Աֆղանստանում ծավալվող պատերազմական գործողությունների, այլեւ հոգեբանական լայնամասշտաբ պատերազմի հետ, որը ամերիկյան ժողովրդի դեմ ծավալում է պաշտոնական Վաշինգտոնը: Քանի որ վերջինս հաճախակի հայտարարում է, որ պատերազմական գործողությունները չեն սահմանափակվելու Աֆղանստանով եւ սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչության մեջ մերթ իրաքյան, մերթ սիրիական հետք է որոնում, ուստի հայտնվում է Մերձավոր Արեւելքի երկրներին ահաբեկողի դերում:

Հատկանշական է, որ Վաշինգտոնի վերոնշյալ հայտարարություններից ահաբեկվել է նաեւ տարածաշրջանում նրա լիազոր-ներկայացուցիչ Թուրքիան: Այսպես վարչապետ Բյուլենթ Էջեւիթն արդեն քանիերորդ անգամ չէր հայտարարի. «Պատերազմական գործողությունների ծավալումը Մերձավոր Արեւելքում անընդունելի է Թուրքիայի համար: Մենք չենք կարող հավանություն տալ Իրաքի դեմ ռազմական որեւէ գործողության, որովհետեւ դա թուրքական պետությանը կկանգնեցնի մասնատման սպառնալիքի առջեւ»: Տվյալ դեպքում ակնարկը Իրաքի հյուսիսում Քրդական ինքնավարության ձեւավորման, առավել եւս դրա Բաղդադի ենթակայությունից դուրսբերման մասին է: Ըստ երեւույթին Իրաքի վրա ամերիկյան հարձակման հավանականությունը իրատեսական է համարվում: Համենայն դեպս, հոկտեմբերի 15-ին փոխվարչապետ Մեսութ Յըլմազը վարչապետ Էջեւիթին լրացնելիս ընդգծեց. «Ռազմական գործողությունների տեղափոխումը Իրաքի տարածք մեզ համար ամենեւին ցանկալի չէ, բայց մեծ է դրա հավանականությունը»:

Ակամա հարց է ծագում՝ դրանք ե՞րբ են նախատեսվում: Ըստ ամենայնի, Աֆղանստանում իշխանությունից թալիբների հեռացումից հետո: Դա ենթադրում է ցամաքային գործողությունների ծավալում, իսկ ծավալման ժամկետի հարցը Վաշինգտոնում տեղիք է տալիս բուռն բանավեճերի: Որքան էլ ամերիկյան լրատվամիջոցները եւ դրանց ազդեցության տակ արեւմտյան մամուլն Աֆղանստանում մոտալուտ ցամաքային գործողությունների մասին ազդարարեն, այնուամենայնիվ, Վաշինգտոնի պաշտոնական շրջանակների մոտեցումն այդ հարցին միանշանակ չէ: Սա, իհարկե, պատճառներ ունի: Մինչ դրանց անդրադառնալը կարելի է անդրադառնալ թուրքական թերթերի հոկտեմբերի 16-ի համարներին, որոնք ուշագրավ տեղեկություններ են պարունակում:

Թերեւս այդ տեղեկություններից կարեւորը Պենտագոնին վերաբերողներն են: Համաձայն դրանց, Աֆղանստանում ցամաքային գործողությունների հարցի շուրջ Պենտագոնը բաժանվել է երկու մասի: Դրա քաղաքացիական թեւը, որ ներկայացնում է պաշտպանության նախարարության աշխատակիցներին, զինվորականներից անհապաղ ցամաքային գործողություններ է պահանջում, իսկ գլխավոր շտաբը՝ հանձինս գեներալների, կտրականապես հակադրվում է քաղաքացիականներին, թե Ուսամա բեն Լադենի տեղն անգամ դեռ անհայտ է:

Ինչ խոսք, գեներալների մտահոգության աղբյուրն ինքը՝ բեն Լադենը չէ, այլ ցամաքային գործողությունների համար անհրաժեշտ պլացդարմի բացակայությունը: Աֆղանստանում ռազմական գործողությունների ծավալման համար Պակիստանը ԱՄՆ-ին է տրամադրել ընդամենը 2 բազա: Մինչդեռ, մասնագետների կարծիքով, ցամաքային գործողությունների հաջողության համար անհրաժեշտ է առնվազն 200 հազար զինվոր: Այլ կերպ՝ այս բազաները չեն կարող պլացդարմի դեր կատարել, որքան էլ մեծ լինեն: Ինչ վերաբերում է «Հյուսիսային դաշինքին», ապա դա ընդամենը վերահսկում է Աֆղանստանի տարածքի փոքր մասը: Այսինքն՝ դաշինքի վերահսկողության տակ գտնվող տարածքի թալիբների դեմ որպես պլացդարմ օգտագործումը ենթադրում է դրա անհամեմատ ընդլայնումը: Իսկ օդային հարվածներն ընդլայնմանը չեն նպաստում: Անհապաղ Աֆղանստան զորք մտցնելու պահանջները թերեւս այդ հարվածների անարդյունավետության արդյունքն են, նաեւ բխում են հակաաֆղանական հեղհեղուկ կոալիցիայի արագ կազմալուծման պաշտոնական Վաշինգտոնի մտավախություններից:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

ՀՈՒՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Թուրքերը շահագործում են «ահաբեկչության» խաղաքարտը

«Օգտվելով ահաբեկչության դեմ ծավալված միջազգային զայրույթից՝ Թուրքիան մեծ ջանքեր է գործադրում Հունաստանին եւ Կիպրոսին մրոտելու ահաբեկչության պիտակով», գրում է հունական «Կատիմերինի» թերթը վերոհիշյալ խորագրով հոդվածում, որի պատճենը մեզ է ուղարկել Նիկոսիայում մեր սեփական թղթակից Ջորջ Տեր-Բարթողը:

«Անկարայի զինվորական բարձրաստիճան մի պաշտոնյա՝ գեներալ Հուսեյին Քվըրքօղլուն, երկուշաբթի օրը փորձել է Լավրիոնում ՄԱԿ-ի փախստականների հարցերով բարձր հանձնակատարի հովանավորության տակ գտնվող փախստականների ճամբարը ներկայացնել որպես «ահաբեկիչների» ճամբար, եւ դրանով Աթենքին կապել միջազգային ահաբեկչությանը: Ապա անդրադառնալով Օջալանի համար ապահով ապաստան որոնելու Հունաստանի չարաբաստիկ ջանքերին, Քվըրքօղլուն հարց է տվել. «Ովքե՞ր էին, որ Օջալանին անձնագիր տվեցին եւ հյուրընկալեցին իրենց դեսպանատանը»: Նա այս ակնարկն արել է Եվրամիության ուղղված Բյուլենթ Էջեւիթի զգուշացումներից մեկ օր անց: Վարչապետը միջազգային կազմակերպությանը խնդրել էր վերանայել Կիպրոսի անդամակցության հարցը, նշելով, որ այդ երկիրը հակաթուրքական ահաբեկչության եւ փողերի լվացման բույն է»:

«Կատիմերինի» թերթը նաեւ ավելացնում է, որ վերջին երեք օրերի ընթացքում թուրքական ռազմական ինքնաթիռները զանգվածային ձեւով խախտել են Հունաստանի օդային տարածքը՝ հատկապես Էվրոսի (թուրքական սահմանի մոտ) Լավարոն շրջանում տեղի ունեցող «Պարմենիոն» զորավարժությունների ժամանակ: Այդ զորավարժությունները խոշորագույնն են երկրում, որին մասնակցում են ցամաքային, օդային եւ ծովային ռազմական միավորումները:

Թուրքիայի այս ոտնձգությունները հետեւել են Հունաստանի եւ Թուրքիայի պաշտպանության նախարարների Բրյուսելում կայացած հանդիպմանը, որի ընթացքում կարծես առաջընթաց էր նկատվել երկու երկրների միջեւ վստահությունը ամրապնդելու բանակցություններում: Հունական կառավարության խոսնակ Դիմիտրիս Ռեպասն անմիջապես հերքել է Քվըրքօղլուի հայտարարությունը, նշելով, որ նա պարզապես չարաշահում է ներկա միջազգային իրավիճակը՝ կոչ անելով նրան Լավրիոնի ճամբարի վերաբերյալ հավելյալ տեղեկություններ ձեռք բերել ՄԱԿ-ի փախստականների հարցերով զբաղվող հանձնակատարից...

Մյուս կողմից, Հունաստանի պաշտպանության նախարար Ակիս Ցոխածոպուլոսը, որը նախագահ Կոստիս Ստեֆանոպուլոսի հետ ներկա է գտնվել հաջողությամբ ավարտված զորավարժություններին, նույնպես հանդես է եկել Քվըրքօղլուի քննադատությամբ, ասելով, որ «որոշ մարդիկ հնացած մեթոդներով փորձում են հեծանիվ հայտնաբերել: Աշխարհի զարգացումը չի կատարվում տարածաշրջանային հակամարտությունների միջոցով»:

Մշակույթ

Մինչեւ ամեն ինչ իր տեղն ընկնի

«Աղաղակող քարերի երկիրը» ֆիլմը

Աչքով ու հոգով եղանք Կարսի Առաքելոց եկեղեցում, Տեկորի վանքում, Խծկոնքի Սուրբ Սարգիս եկեղեցում, Վարագավանքում, Աղթամարի աստվածաշնչյան պատկերները մեր գլխավերեւում՝ նայեցինք Վանա ծովի անեզրությանը, Մշո Առաքելոց, Սուրբ Կարապետ, Սուրբ Հովհաննես վանքերում մեր աղոթքն առաքեցինք առ Աստված, Արտագերսի կիսավեր պարիսպների մոտ մեր մեջքի զորությունը զգացինք, Արածանիի սուրբ ջրերին Մեսրոպ սրբազանի օգնությամբ ու ձեռքերով մյուռոն խառնեցինք, հայոց կիսականգուն եկեղեցում պատարագություն ծես կատարեցինք... Այս ամենն ի շնորհիվ Մեսրոպ արք. Աշճյանի, ով 26 հայ մարդու՝ գիտնականի, արվեստագետի, մտավորականի 2000 թ. օգոստոսի 16-ից ուխտագնացության 11-օրյա ճամփա հանեց դեպի մեր պապերի երկիրը, մեր երկիրը: Այս ամենն ի շնորհիվ Հովիկ Հախվերդյանի, ով այս ուխտագնացության տարեգիրը լինելով, մեզ ու աշխարհին մի նոր ֆիլմ նվիրեց՝ «Աղաղակող քարերի երկիրը», դեպի այն երկիրը, ուր այսօր ջանադիր հետեւողականությամբ ոչնչացվում են հայ մշակութային արժեքները, ուր հազարամյա եկեղեցիները ծածկվում են նամազներով, ուր սուրբ քարերի վրա համաշխարհային պատմական արժեք ներկայացնող եկեղեցիներում ու վանքերում ոչխարներ են մակաղում, ուր խաչքարերը կիսափլատակ տների պատերի մեջ են դրվում, ուր...

Բնաբան ունի «Աղաղակող քարերի երկիրը», աստվածաշնչյան խոսք. «...Եվ երբ Հիսուս մոտեցավ Ձիթենյաց լեռան զառիվայրին՝ աշակերտների ամբողջ բազմությունն ուրախությամբ ու բարձրաձայն սկսեց օրհնել Աստծուն՝ կատարված բոլոր զորությունների համար, որ տեսան: Իսկ փարիսեցիներից ոմանք ամբոխի միջից ասացին նրան. «Վարդապետ, սաստիր քո աշակերտներին»: Հիսուս պատասխանեց եւ ասաց. «Ասում եմ ձեզ, որ եթե նրանք լռեն էլ, այս քարերը կաղաղակեն...»:

– Ահա այս աղաղակող քարերի երկրում մենք մեզանով բնակեցրինք մեր հողերը, ասում է ռեժիսոր Հովիկ Հախվերդյանը, ապա շարունակում: Սա պարզ ճամփորդություն չէր, աչքի ցավ ու հիացում չէր: Թող շատ հայեր գնան այս երկիրը, մեր երկիրը: Այս երկիրն էլ այդպես ապրեցնենք:

Այո, առայժմ այսպես ապրեցնենք, մինչեւ ամեն ինչ իր տեղն ընկնի, մինչեւ ամեն ինչ շտկվի, մինչեւ աշխարհի պտույտը ճիշտ ուղղությամբ գնա:

Նայում ենք, տեսնում մեր կորցրած երկիրն ու Մեսրոպ սրբազանի բերանով ասում. «Երբ եղեռնի մասին կխոսինք՝ կմոռանանք, որ բազմաթիվ հուշարձաններ են այսօր կավերվեն, երգ ու սովորույթ կկորցնենք»:

Մերն այսպես է եղել. կորցրել ենք, շատ ենք կորցրել, ոչ մեր (ու նաեւ մեր) մեղքով շատ բան ենք կորցրել: Ու հետո, կորցնելուց հետո գերագույն ճիգեր ենք թափել կորցրածը նվաճելու, ետ բերելու, մնացածը փրկելու համար: Մեսրոպ արք. Աշճյանի, Հովիկ Հախվերդյանի, ուխտագնացության բոլոր 26 մասնակիցների օգնությամբ մենք փորձում ենք աշխարհին ապացուցել այն, ինչ վաղուց արդեն աշխարհը պիտի գիտեցած լիներ: Մեր մեղքը չէ, որ աշխարհը կույր է ու ականջը խուլ. այնքան պիտի ասենք, այնքան պիտի ապացուցենք, որ աշխարհի աչքն ու ականջը բացվի, ու աշխարհն իրեն փրկի անտերությունից:

Այս թեմայով երրորդ ֆիլմն է ստեղծում Հովիկ Հախվերդյանը:

– Առաջինը՝ «Ո՞վ, հայոց աշխարհը», որն ուխտագնացություն էր Կիլիկիա, Մուշ, Վան, Մուսա լեռ, Տիգրանակերտ, ճանաչողական, իմացական արժեք ուներ, ասում է Հովիկ Հախվերդյանը: «Լուսավորչի կանթեղը», որը Երզնկա գավառն էր պատկերում, Հայաստանում քրիստոնեության մուտքի մասին էր: «Աղաղակող քարերի երկիրը» ֆիլմ-բողոք է, ֆիլմ-ընդվզում, ֆիլմ-կարոտ:

Այսօր այսքանը կարող են անել հոգեւոր հայրն ու արվեստագետը: Ավելին հնարավոր չէ: Անում են ուժերի գերագույն լարումով ու նաեւ՝ արվեստով: «Ֆիլմի ասելիքը սա էր, շարունակում է Հովիկ Հախվերդյանը: Սրանով ես կարողացա գրեթե ամեն ինչ ասել այս թեմայի մասին»: «Մատենադարան» կոթողային ֆիլմի հեղինակն այս ֆիլմում, ավելի ճիշտ՝ այս շարքի երեք ֆիլմերում կարողացել է շատ բան ասել:

Հսկայական նյութ էր կուտակվել այս ուխտագնացության շնորհիվ, թեեւ նկարահանումները կատարվել էին սիրողական տեսախցիկներով (ընդհանուր առմամբ 20 ժամ տեւողությամբ նկարահանված նյութ կար): Բայց արվեստագետի մտածողությունը Հովիկ Հախվերդյանին թելադրեց նախ ստեղծել մոտ 3 ժամանոց մի ֆիլմ: Այդ ֆիլմի պատրաստի տեքստը մի կողմ դնելով, Հովիկ Հախվերդյանը խնդրեց Մեսրոպ սրբազանին եւ պատմաբան Աշոտ Մելքոնյանին եւս մեկ անգամ անցնել այն ճանապարհը, որ գրեթե մեկ տարի առաջ անցել էին: «Հոգեբանական իմաստով սա նույնպես դժվար էր, քանզի հոգեւոր հայրն ու պատմաբանը, ես էլ նրանց հետ, պիտի զերծ մնայինք սուտ զգացմունքային հույզերից, պիտի փորձեինք ասել ճշմարտությունը»: Ճշմարտությունն ասված է: Եվ ասված է արվեստագետի իմացությամբ ու հմտությամբ: «Աղաղակող քարերի երկիրը» ֆիլմում մենք հանդիպում ենք հայոց պատմական հողերում այսօր բնակվող քրդերի, որոնք, ինչպես ռեժիսորն է ասում, «գիտեն, որ սա իրենցը չէ, թեեւ հիմա իրենք են տիրություն անում, հասկանում էին, որ վանքերը, այս եկեղեցիները, այս բերդերն ու ամրոցները տեր ունեն, տերն իրենք չեն»:

Թուրք իշխանություններն ուխտագնացության մասնակիցների հստակ երթուղին նախանշել էին, եւ այդ երթուղուց ամեն մի շեղում անօրինականություն պիտի դիտվեր: Բայց հայ մարդու հոգին, հայ մարդու կարոտը թելադրեց երբեմն շեղվել երթուղուց: Թուրք իշխանավորներն ու զինվորականները հասկացան ամեն ինչ ու խիստ միջոցների չդիմեցին, թեեւ եղան դեպքեր, երբ բռնագրավվեցին նկարահանված որոշ նյութեր: Բայց մնացած-եղածը շատ ու շատ է, որից ռեժիսոր Հովիկ Հախվերդյանն աղաղակող քարերի ճիչն է հասցրել աշխարհին: Իսկ այդ ճիչը ողբ չէ, ընդվզում է, բողոք, կարոտ՝ կատարված վարպետի շնորհիվ:

Պատմել ֆիլմի մասի՞ն, պատմել ֆի՞լմը... Իսկ կարելի՞ է պատմել որդու սերն առ իր ծնողք, կարելի՞ է պատմել կարոտը: Պարզապես ֆիլմը տեսնել է պետք: Նաեւ բախտ ունենալ այս 26 մտավորականի նման անցնել մեր կորսված երկրով:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

«Հայկական գունապնակը» Հայաստանն է ներկայացնում աշխարհին

Հայաստանն աշխարհին ներկայացնելու հազար ու մի ձեւ կա: Այս հազար ու մի ձեւերից մեկն էլ օտար լեզվով, հատկապես անգլերենով հանդեսներ, ժուռնալներ, տեղեկատուներ հրատարակելն է, պարբերաբար հրատարակելը: Այս իմաստով քիչ բան է արվել, շատ քիչ բան:

Բացը լրացնելուն է ուղղված «Armenian palette» («Հայկական գունապնակ») հանդեսի հրատարակությունը: Մեկ տարի առաջ այն սկսվեց տպագրվել արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապերի կոմիտեի նախաձեռնությամբ: Հայ բազմադարյան պատմությունը, մշակույթը ներկայացված էր կարճ, համառոտ, բայց հարուստ նյութերով: Եվ ահա, լույս է տեսել «Հայկական գունապնակի» երկրորդ թիվը: Օտարազգի մարդն անչափ հարուստ նյութեր է գտնում հանդեսում: Արարատ ու Սասունցի Դավիթ, Արգիշտի Առաջին եւ Արտավազդ Երկրորդ, Հայաստանում քրիստոնեության 1700-ամյա պատմություն, Գրիգոր Նարեկացի ու Մշո

«Ճառընտիր», Հովհաննես Այվազովսկի ու Մինաս Ավետիսյան, Ջորջ Բայրոն ու Կոմիտաս, Վիլյամ Սարոյան ու ժամանակակից հայ բանաստեղծներ, Ալեք Մանուկյան ու Լուիզ Սիմոն-Մանուկյան...

Անգլիացի ժամանակակից գրող Ռիչարդ Լայը նամակ է ուղարկել հանդեսի գլխավոր խմբագիր Սեյրանուհի Գեղամյանի հասցեով. «Ես բարեբախտություն ունեցա կարդալու այս հանդեսը: Ունեմ մեկ օրինակ: Հնարավո՞ր է ձեռք բերել եւս երկուսը: Հանդեսը շատ-շատ հետաքրքրական է: Ուրիշներն էլ ինձ նման նույն կարծիքին են: Շատ բան իմացանք Հայաստանի մասին: Ուրիշ որեւէ նման բան չեմ կարողացել գտնել»:

Այո, անչափ կարեւոր գործ են կատարում Հասմիկ Պողոսյանը, Սեյրանուհի Գեղամյանը, Գայանե Գրիգորյանը, Վահրամ Հարությունյանը, հանդեսի հրատարակման հետ կապված բոլոր անձինք: Պետք է միայն սկսված գործին առավել հստակ տիրություն անել, տիրություն անել համապետական, համահայկական այս նախաձեռնությանը:

Ս. Գ.

Ի ՏՐԻՏՈՒԻՐ ԱՐԱՑԻ

«Արել եմ այն, ինչ ամեն հայ պիտի աներ»

Ռաֆիկ Հակոբյանի մեծարումը ՀՊՃՀ-ում

Հայաստանն այսօր այնքան էլ հարուստ չէ հմուտ գիտնականներով, վաստակ ունեցող մասնագետներով: Այդպես է հատկապես ֆիզիկական գիտությունների բնագավառում: Շատերը թողնում են երկիրն ու հեռանում, օտար ափերում օրվա վաստակ, ինչու չէ, նաեւ իրենց արժեքի ճիշտ գնահատականը ստանալու ակնկալիքով: Մնացածներից ոմանք էլ իրենց չհեռանալը թմբկահարում են «ազգայնասիրություն» ու «հայրենասիրություն» բառերով: Շատ քչերն են, որ շարունակում են մնալ, աշխատել առանց փառասիրական ձգտումների: Դրանց թվում է տեխնիկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Հայաստանի ճարտարագիտական ակադեմիայի թղթակից անդամ Ռաֆիկ Հակոբյանը: «Արել եմ այն, ինչ պետք է անեի, ինչ պարտավոր էր անել ամեն մի հայ, Հայաստանի ամեն մի քաղաքացի», ասում է պրոֆեսորը: Իսկ նրա արածը քիչ չէ:

23 տարեկանում գերազանցությամբ ավարտելով ԵրՊԻ ֆիզիկատեխնոլոգիական ֆակուլտետը, Ռաֆիկ Հակոբյանն աշխատանքի է անցնում Երեւանի Կիրովի անվան ֆիզիկական գործարանում (այժմ «Նաիրիտ») Կարճ ժամանակ անց Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի խնդրանքով ֆիզիկական արդյունաբերության նախարարությունը թույլ է տալիս Ռաֆիկ Հակոբյանին զբաղվել գիտական աշխատանքով: Նա տեղափոխվում է ԳԱ ֆիզիկայի ինստիտուտ՝ ֆիզիկական տեխնոլոգիայի գործընթացների եւ ապարատների լաբորատորիա, որի ղեկավարն էր ԳԱ թղթակից անդամ, պետական մրցանակի դափնեկիր Արծրուն Գասպարյանը: Այս փաստն այսօր գուցե էական նշանակություն չունի: Սակայն 50-60-ական թվականներին Խորհրդային Միության մոսկովյան կազմակերպություններն իրենք էին որոշում խորհրդային ամեն մի քաղաքացու, հատկապես լավ մասնագետի աշխատավայրը: Ուստի Ռաֆիկ Հակոբյանի տեղափոխությունը կատարվեց բավականին դժվարությամբ:

1966 թվականից արդեն տեխնիկական գիտությունների թեկնածու Ռ. Հակոբյանն աշխատել է Երեւանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի (այժմ ՀՊՃՀ) ֆիզիկական տեխնոլոգիայի գործընթացներ եւ ապարատներ ամբիոնում՝ որպես դոցենտ, իսկ 1972-80 թ. թ.՝ որպես այդ ամբիոնի վարիչ:

1985 թվականին Ռ. Հակոբյանը պաշտպանում է դոկտորական ատենախոսություն, 1986 թվականին ստանում է պրոֆեսորի կոչում:

Փոշենման նյութերի պնեւմոտեղափոխման նոր եղանակները, որոնց հեղինակը Ռաֆիկ Հակոբյանն է, հեղաշրջող դեր են կատարել այդ բնագավառում: Նրա աշխատանքները ներդրվել են Խորհրդային Միության մոտ երկու հարյուր ձեռնարկություններում: Հիդրոդինամիկայի այդ հեռանկարային բնագավառում կատարած նրա տեսական հիմնարար հետազոտություններն իրենց գործնական կիրառումն են գտել արտադրության տարբեր բնագավառներում: Ռաֆիկ Հակոբյանը մշակել է նաեւ պինդ, հատիկավոր նյութերի հիդրոտեղափոխման, խողովակների մաշումը բացառող արդյունավետ եղանակ...

Վերջերս Հայաստանի պետական ճարտարագիտական համալսարանում տեղի ունեցավ վաստակաշատ գիտնականի ծննդյան 70 եւ մանկավարժական գործունեության 45 ամյակներին նվիրված հանդիսավոր նիստը: Խոսվեց Ռաֆիկ Հակոբյանի 230-ից ավելի ներդրումների, երիտասարդ գիտնականների պատրաստման (գիտնականը ղեկավարել է թեկնածուական 7 եւ մի քանի մագիստրոսական ատենախոսություններ) բնագավառում կատարած լուրջ աշխատանքների մասին: Ջերմ խոսքեր ասացին նաեւ ՀՊՃՀ Վանաձորի մասնաճյուղի կոլեկտիվի անդամները, մասնաճյուղ, ուր 1987-96 թ. թ. Ռաֆիկ Հակոբյանն աշխատել է որպես տնօրեն:

Ա. ԹՈՎՄԱՍՅԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ՀՐԱԺԵՇՏ

Հեռացավ պատմավիպասանների փաղանգից եւս մեկը

Երեկ Հայաստանի գրողների տանը հայ մտավորականությունը վերջին հրաժեշտը տվեց արձակագիր, պատմավիպասան Հայկ Խաչատրյանին: 75-ամյա տարիքում վախճանված գրողը ժամանակին աշխատել է «Արմենպրես» տեղեկատվական գործակալության գլխավոր խմբագիր, «Հայրենիքի ձայն» թերթի գլխավոր խմբագրի տեղակալ, 1976-ից՝ Հայկական հանրագիտարանի գլխավոր խմբագրի տեղակալ, ապա՝ պատասխանատու քարտուղար:

Հայկ Խաչատրյանին ճանաչում բերեցին հատկապես պատմական թեմաներով ստեղծած նրա վեպերը՝ «Տիգրան Մեծ», «Էրեբունի», «Արտավազդ», «Արտաշես», «Քերթողահայրը», «Խաչխաչ», «Երվանդ Սակավակյաց» եւ այլն:

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

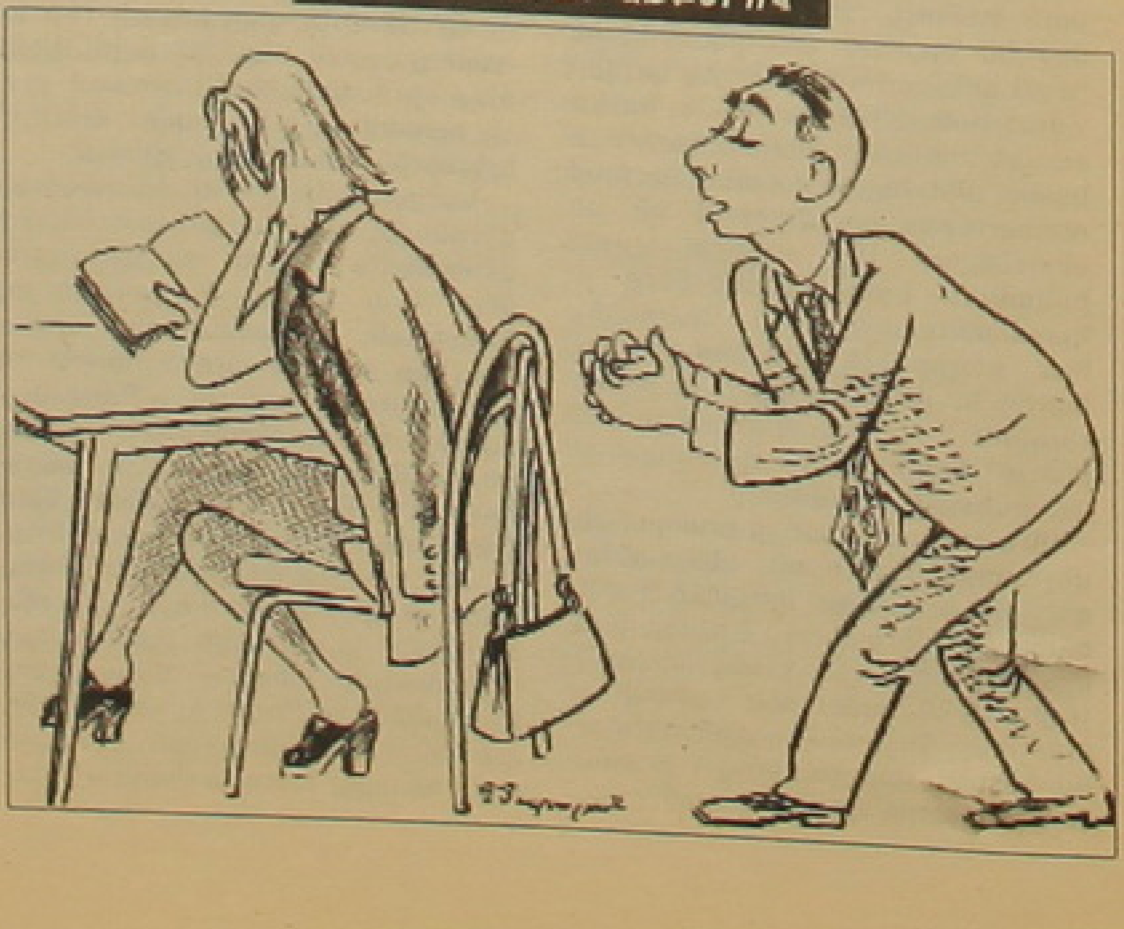

Մարզական

Գերմանացի շախմատիստները ստանձնեցին առաջատարի դերը

Շախմատի աշխարհի թիմային առաջնությունն աստիճանաբար արագություն է վերցնում: Երեկ կայացավ մրցաշարի 5-րդ տուրը, որի արդյունքները զգալի փոփոխություններ մտցրեցին աղյուսակում: Ցավոք, այս անգամ Հայաստանի հավաքականն անհաջող հանդես եկավ եւ իր միավորների պաշարն ավելացրեց ընդամենը 1-ով: Մեր հավաքականի մրցակիցը Գերմանիայի ընտրանին էր, որը նախորդ 4 տուրերում բավական հաջող խաղ էր ցուցադրել եւ 10,5 միավորով ընթանում էր մրցաշարային աղյուսակի 3-րդ հորիզոնականում: Հավաքականների առաջատարների Վլադիմիր Հակոբյանի եւ Արթուր Յուսուպովի մրցամարտն ավարտվեց ոչ-ոքի: Իսկ ահա 2-րդ եւ 3-րդ խաղատախտակների մոտ հանդես եկած Սմբատ Լպուտյանն ու Աշոտ Անաստասյանն անհաջողության մատնվեցին, պարտվելով համապատասխանաբար Լուտցին եւ Գրաֆին: Վերջինն իր մրցախաղն ավարտեցին Արտաշես Մինասյանն ու Լյութերը: Նավկային վերջնախաղում թեեւ գերմանացի շախմատիստը մեկ ձի ավել ուներ, սակայն Մինասյանը գեղեցիկ կոմբինացիայի շնորհիվ հասավ ոչ-ոքի արդյունքի:

Հաղթելով 3-1 հաշվով, Գերմանիայի հավաքականը վաստակեց 13,5 միավոր եւ շրջանցելով Հայաստանի շախմատիստներին, ստանձնեց առաջատարի դերը: Ճիշտ է, մեր հավաքականը մեկ մրցախաղ պակաս է անցկացրել եւ, փաստորեն, հանդիսանում է մրցաշարի պոտենցիալ առաջատարը: Այսօր մեր շախմատիստները կմրցեն Կուբայի հավաքականի հետ: 5-րդ տուրում խաղից ազատ էր չեմպիոնի կոչման գլխավոր հավակնորդներից մեկը Ռուսաստանի ընտրանին: Տուրի մնացած հանդիպումներում գրանցվեցին այսպիսի արդյունքներ.

Կուբա-Մակեդոնիա՝ 3-1
Դոմինգես-Միսկով՝ 1-0
Վերա-Նեդեւ՝ 0,5-0,5
Արենչիբիա-Ստամենկով՝ 1-0
Դելգադո-Ստոյանովսկի՝ 0,5-0,5
Ուկրաինա-Հունգարիա՝ 2,5-1,5
Պոնոմարյով-Լեկո՝ 0,5-0,5
Բակլան-Գիմեշի՝ 0,5-0,5
Էյգրն-Ռուխ՝ 1-0
Մալախատկո-Ալմ՝ 0,5-0,5
Ուզբեկստան-Իրան՝ 3,5-0,5
Կասիմջանով-Մաղամի՝ 1-0
Սաֆին-Զարդաստ՝ 0,5-0,5
Վահիդով-Ղորբանի՝ 1-0
Եգին-Ռոդարի՝ 1-0

Մրցաշարային աղյուսակ

1.	Գերմանիա	13,5 (20)
2.	Հայաստան	12 (16)
3.	Ռուսաստան	11 (16)
4.	Ուկրաինա	11 (16)
5.	Կուբա	10,5 (20)
6.	Ուզբեկստան	8,5 (16)
7.	Հունգարիա	8 (20)
8.	Իրան	3,5 (20)
9.	Մակեդոնիա	2 (16)

«Զվարթնոցը» կանգնեցրեց «Սպարտակի» հաղթարշավը

Երեկ կայացած երկու հանդիպումներով ավարտվեց առաջնության 19-րդ տուրը: Մեծ հետաքրքրություն էր ներկայացնում հատկապես առաջատարների խմբում գտնվող «Սպարտակի» եւ «Զվարթնոցի» մրցավեճը: Երկու թիմերն էլ վերջին շրջանում վերելքով են հանդես գալիս: «Սպարտակը» տոնել էր 7 անընդմեջ հաղթանակ, «Զվարթնոցը»՝ 4: Կար եւս մի հետաքրքիր պահ, կապված թիմերի դարպասապահների ցուցանիշների հետ: Բանն այն էր, որ «Սպարտակի» դարպասապահ Հարություն Աբրահամյանը վերջին չորս խաղերում դարպասը պահել էր անառիկ՝ գոլ բաց չթողնելով 320 րոպե շարունակ: «Զվարթնոցի» դարպասապահ Գեւորգ Կասպարովի նմանատիպ ցուցանիշը 364 րոպե էր, ինչը դարպասապահների լավագույն արդյունքն էր այս առաջնությունում: Հետաքրքիր էր, Աբրահամյանին կհաջողվե՞ր գերազանցել իր գործընկերոջ արդյունքը: Դրա համար անհրաժեշտ էր առաջին խաղակեսում գոլ բաց չթողնել:

Հյուրերն ընտրել էին հակագրոհների տակտիկա՝ առջեւի գծում թողնելով միայն Մհեր Ավանեսյանին: Առաջ անցնելով նշենք, որ այն իրեն լիովին արդարացրեց: Դաշտի տերերն էլ առանձնակի ակտիվություն չէին դրսեւորում, որի հետեւանքով էլ առաջին խաղակեսն անցավ հավասար պայքարում, գոլային պահերի բացակայությամբ: Ճիշտ է, միակ գոլը գրանցվեց հենց առաջին խաղակեսում, երբ 19-րդ րոպեին դեպի տուգանային հրապարակ բարձրից կատարված փոխանցումից հետո Մհեր Ավանեսյանը գլխի հարվածով խոցեց հանկարծակիի եկած Աբրահամյանի դարպասը: Վերջին 3 հանդիպումներում Մհերը դաշտից չի հեռանում առանց գոլի՝ խփելով 5 գնդակ:

Մինչեւ ընդմիջում սպարտակցիները միայն մեկ անգամ լրջորեն սպառնացին հյուրերի դարպասին: 35-րդ րոպեին ձախից Հայկ Հակոբյանը սրընթաց ճեղքում կատարեց, գնդակն ուղարկեց տուգանային հրապարակում գտնվող Արամ Հակոբյանին, սակայն վերջին պահին պաշտպաններից մեկը հասցրեց հեռացնել գնդակը:

Ընդմիջումից հետո խաղի տեմպը զգալիորեն աճեց, թիմերն էլ դիմեցին ակտիվ գործողությունների: Ճիշտ է, հյուրերն առաջվա պես ապավինել էին մեծ ուժերով պաշտպանությանը, սակայն նրանց հակագրոհները բավականին սուր էին: Եվ եթե «Զվարթնոցը» մի փոքր հաշվենկատ գործեր գրոհների ավարտական փուլում, ապա հաշիվն ավելի տպավորիչ կլիներ: Այսպես, 65-րդ րոպեին Ավանեսյանը մեն-մենակ դուրս եկավ դարպասապահի դիմաց, սակայն հարվածելու փոխարեն նախընտրեց փոխանցում կատարել Նվեր Խաչատրյանին, որը գնդակի հետ անփույթ վարվեց: Իսկ խաղավերջում Սեւադա Արզումանյանի նուրբ փոխանցման շնորհիվ Սարգիս Նազարյանը հայտնվեց դարպասապահի դիմաց, սակայն թույլ հարվածեց եւ Աբրահամյանին հաջողվեց փրկել դրությունը:

Իրենց հերթին հաջողությանը մոտ էին նաեւ սպարտակցիները: Ռեալ պահ ստեղծվեց 72-րդ րոպեին, երբ հսկողությունից դուրս մնացած Հայկ Հակոբյանը հեռու տարածությունից գնդակն ուղարկեց անպաշտպան դարպասը, սակայն այն դիպավ դարպասաձողին: Նպաստավոր պահերը չօգտագործեցին նաեւ Կարեն Սիմոնյանն ու Արամ Հակոբյանը: Վերջինս իրեն անվայել պահեց եւ 76-րդ րոպեին հեռացվեց խաղադաշտից՝ ծանր կացության մեջ դնելով խաղընկերներին: Խաղից անմիջապես հետո էլ Հարություն Աբրահամյանը հենց խաղադաշտում փորձում էր իր հարաբերությունները պարզել գլխավոր մրցավար Սլավա Ղազարյանի հետ: Տեսարանն իրոք տխուր էր:

«Զվարթնոցին» հաջողվեց կանգնեցնել «Սպարտակի» հաղթարշավը եւ չափազանց կարեւոր հաղթանակ տոնելով՝ տեղափոխվել աղյուսակի 2-րդ հորիզոնական:

Երեկ կայացած մյուս խաղը «Դինամոյի» եւ «Ղարաբաղի» միջեւ ավարտվեց ոչ-ոքի: «Դինամոն» արդեն 9 խաղ է, ինչ չի հաղթում:

Խաղերի արձանագրություններից

«Սպարտակ»–«Զվարթնոց»՝ 0-1 (0-1)
Մհեր Ավանեսյան (19)
«Դինամո»–«Ղարաբաղ»՝ 1-1 (1-0)
1-0՝ Արտյոմ Ադամյան (27), 1-1՝ Արարատ Ղազարյան (75)

Մրցաշարային աղյուսակ

		Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1.	Փյունիկ	15	14	0	1	65-14	42
2.	Զվարթնոց	17	12	0	5	40-15	36
3.	Արարատ	16	11	2	3	35-13	35
4.	Սպարտակ	16	10	3	3	35-10	33
5.	Շիրակ	16	10	3	3	39-15	33
6.	Միկա	17	9	4	4	33-17	31
7.	Բանանց	16	6	3	7	28-20	21
8.	Դինամո	16	4	4	8	15-32	16
9.	Լեռնագործ	15	3	3	9	16-40	12
10.	Ղարաբաղ	16	2	4	10	12-45	10
11.	Կոտայք	15	0	2	13	11-53	2
12.	Լոռի	17	0	2	15	12-67	2

Ռմբարկուները

Արման Քարամյան	«Փյունիկ»	19
Մհեր Ավանեսյան	«Զվարթնոց»	11
Սարգիս Նազարյան	«Զվարթնոց»	10
Հայկ Հարությունյան	«Փյունիկ»	9
Արամ Հակոբյան	«Սպարտակ»	9
Արամ Ոսկանյան	«Փյունիկ»	8
Մկրտիչ Հովհաննիսյան	«Բանանց»	8
Տիգրան Դավթյան	«Շիրակ»	8
Անդրեյ Բուլանով	«Միկա»	8
Վարդան Մինասյան	«Փյունիկ»	8
Հայկ Հակոբյան	«Սպարտակ»	8
Արարատ Հարությունյան	«Շիրակ»	8
Արմեն Մարկոսյան	«Միկա»	8
Գալուստ Պետրոսյան	«Դինամո»	7

ԱՍԻԱ

Իրանի հավաքականը մոտ է նպատակին

Ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության ասիական ընտրական գոտու մրցաշարում կայացան հերթական հանդիպումները: «Ա» խմբում հանդես եկող Իրանի հավաքականը սեփական հարկի տակ կարեւոր հաղթանակ տոնեց՝ հաղթելով Իրաքի ընտրանուն: 27-րդ րոպեին հաշիվը բացեց Մախդավիկիան, սակայն իրաքցիները, որ վերջին 25 տարիների ընթացքում առաջին անգամ էին հանդես գալիս Թեհրանում, հավասարեցրին հաշիվը: Մարզադաշտում հավաքված 100 հազար հանդիսականները ողջ խաղի ընթացքում բուռն կերպով աջակցում էին իրենց ֆուտբոլիստներին՝ պահանջելով հաղթանակ: Եվ ահա 71-րդ րոպեին Քարիմին խփեց հաղթական գնդակը (2-1):

Հավաքականի հաղթանակը մեծ ոգեւորություն էր առաջացրել իրանցի ֆուտբոլասերների շրջանում, որոնք խաղից հետո մինչեւ ուշ գիշեր տոնում էին հաջողությունը: Եղան նաեւ զանգվածային անկարգություններ, որոնց հետեւանքով տասնյակ մարդիկ ձերբակալվեցին:

«Ա» խմբում՝ Բանգկոկում Թաիլանդի եւ Բահրեյնի միջեւ տեղի ունեցած հանդիպումը մնաց անավարտ: 25-րդ րոպեին էլեկտրասարքավորումներից հրդեհ բռնկվեց, որը հաջողվեց մարել միայն 50 րոպե անց: Բարեբախտաբար, հրդեհից ոչ-ոք չի տուժել: Մինչ հրդեհի բռնկվելը հյուրերը խաղը շահում էին 1-0 հաշվով:

«Բ» խմբում Չինաստանի հավաքականը, որն արդեն նվաճել է եզրափակիչի ուղեգիրը, սեփական հարկի տակ 3-0 հաշվով պարտության մատնեց Քաթարի ընտրանուն, իսկ Օմանի ֆուտբոլիստները 4-2 հաշվով հաղթեցին Ուզբեկստանի հավաքականին: Վերջինիս 2-րդ տեղ գրավելու հնարավորությունները զգալիորեն նվազեցին:

Հոկտեմբերի 19-ին կկայանան վերջին տուրի հանդիպումները, որոնք էլ կվճռեն ուղեգրերի տերերին: Կհանդիպեն հետեւյալ զույգերը. Բահրեյն-Իրան, Սաուդյան Արաբիա-Թաիլանդ, Միացյալ Արաբական էմիրություններ-Օման, Ուզբեկստան-Չինաստան: Ի դեպ, արդեն հայտնի է, որ խմբերում 2-րդ տեղ գրաված հավաքականները միմյանց հետ կմրցեն հոկտեմբերի 25-ին եւ 31-ին: Հաղթող թիմը աշխարհի առաջնության ուղեգիրը կվիճարկի Իռլանդիայի հավաքականի հետ մրցախաղերում:

Մրցաշարային աղյուսակներ

«Ա» խումբ

		Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1.	Իրան	7	4	3	0	9-4	15
2.	Սաուդյան Արաբիա	7	4	2	1	13-7	14
3.	Իրաք	8	2	1	5	9-10	7
4.	Բահրեյն	6	1	3	2	4-7	6
5.	Թաիլանդ	6	0	3	3	3-10	3

«Բ» խումբ

		Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1.	Չինաստան	7	6	1	0	13-1	19
2.	ՄԱԷ	7	3	1	3	8-9	10
3.	Քաթար	8	2	3	3	10-10	9
4.	Ուզբեկստան	7	2	1	4	12-14	7
5.	Օման	7	1	2	4	5-14	5

**ՀԿ Հզորացման ծրագիր
Համաշխարհային
Ուսուցում/Հայաստան**

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության կողմից ֆինանսավորվող Համաշխարհային ուսուցման (ՀՈւ) ՀԿ հզորացման ծրագիրը ընդունում է հետաքրքրվածության արտահայտման հայտեր «Մեկնարկային դրամաշնորհներ» ծրագրի շրջանակներում: Հայտեր կարող են ներկայացնել Լոռու, Շիրակի, Վայոց ձորի, Սյունիքի, Տավուշի եւ Արագածոտնի մարզերում գործող սկսնակ ՀԿ-ները, որոնք աշխատում են մարդու իրավունքների, կանանց հիմնահարցերի բնագավառներում կամ այն ոլորտներում, որոնք նպաստում են քաղաքացիական հասարակության կառուցմանը Հայաստանում:

Հայտի ձեւը կարող եք ստանալ համաշխարհային ուսուցման ինտերնետային էջից՝ www.worldlearning.am հասցեով, ինչպես նաեւ Համաշխարհային ուսուցման Վանաձորի կամ Եղեգնաձորի գրասենյակներից, որոնք գտնվում են հետեւյալ հասցեներով.

Եղեգնաձոր, Նարեկացու 24, հեռ. (081) 22343, 22436
Վանաձոր, Տիգրան Մեծի 30 ա, հեռ. (051) 22936, 23275

Հայտերը պետք է հանձնել ՀՈւ համապատասխան գրասենյակներ ոչ ուշ, քան 2001 թ. նոյեմբերի 2-ի ժ. 5:30: Նշված ժամկետից ուշ ներկայացված հայտերը չեն քննարկվելու:

Ուշադրություն. մրցույթի այս փուլում ծրագրեր չեն ընդունվում:

Աշխատանքի հրավեր

Պահանջվում է փականագործ-հավաքող (слесарь-сборщик) IV-VI կարգի: Դիմել հետեւյալ հասցեով՝ Նորքի V զանգված, Միկոյան 17, հեռ. 64-29-40, 64-24-67, մինչեւ ժամը 18:00-ը:

Հայտարարություն

Շտապ վարձով է տրվում 50 քմ տարածք Երեւանի կենտրոնում: Գինը մատչելի է:
Հասցեն՝ Նալբանդյան նրբանցք, 15 շենք, բն. 7, հեռ. 58 00 54: Ռոբերտ

Ուշադրություն

«Հայմամուլ» ընկերությունը սկսում է 2002 թ. Հայաստանի Հանրապետությունում, ԱՊՀ երկրներում եւ արտասահմանում լույս տեսնող պարբերականների բաժանորդագրությունը:
Գներն ամենացածրն են հանրապետությունում, սպասարկումը՝ բարձրակարգ, վճարումը՝ ցանկացած ձեւով:
Տեղեկությունների համար զանգահարել 45-82-00, 45-82-56, 45-30-78 հեռախոսահամարներով:

Կորել է

Ստեփանավանի ճանապարհների շահագործման եւ շինարարական պետական ձեռնարկության /Ստեփանավանի ՃՇՇ ՊՁ/ կլոր կնիքը: Կոդը՝ 06401315: Համարել անվավեր:

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Յասեր Արաֆաթը անհապաղ բանակցելու կոչ է անում

Բրիտանիայի վարչապետ Թոնի Բլերի հետ հանդիպման ավարտից հետո, որի մասին «Ազգ»-ը գրել էր երեկ տեղի ունեցած մամլո ասուլիսում Պաղեստինի առաջնորդը կոչ է արել Իսրայելին անմիջապես վերսկսելու բանակցությունները: «Եկեք սկսենք բանակցել, որպեսզի կարողանանք հասնել փոխըմբռնման եւ համաձայնության բոլոր հարցերում՝ Երուսաղեմի, փախստականների, ջրի եւ անվտանգության», ասել է Արաֆաթը: Բլերը մամլո ասուլիսում Արաֆաթին կոչել է «նախագահ» եւ ընդգծել, որ Պաղեստինի պետության հռչակումն աշխարհում խաղաղության կարգավորման կարեւորագույն խնդիրներից մեկն է: Նա կարեւորել է բանակցությունների վերսկսումը, որովհետեւ այդ ճանապարհով միայն բեն Լադենը կզրկվի Պաղեստինի ազատության համար պայքարող մարտիկի «տիտղոսից»: Բլերը հեռախոսազրույց է ունեցել Իսրայելի վարչապետ Ա. Շարոնի հետ՝ նրան հայտնելով Արաֆաթի պատրաստակամությունն ահաբեկչության դեմ մղվող պայքարում, սակայն Շարոնը պահանջում է միջազգային ճնշում գործադրել նրա վրա: Մյուս կողմից, ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Ք. Փաուելը ողջունել է Իսրայելի զորքերի դուրսբերումը Հեբրոնից եւ նշել է, որ վերջերս նվազել է վայրագությունների ալիքը տարածաշրջանում: Շուտով ԱՄՆ-ի նախագահ Բուշից նա կստանա վերջին ցուցումները Մերձավոր Արեւելքի նոր քաղաքականության վերաբերյալ, իսկ Իսրայելի արտգործնախարար Շ. Պերեսը հաջորդ շաբաթ կմեկնի ԱՄՆ՝ տեղեկանալու Բուշի կառավարության ծրագրի մանրամասներին: Շ. Պերեսը Չեխիայում հանդիպել է ԱՄՆ-ի նախկին նախագահ Բ. Քլինթոնին, որն ասել է, թե այժմ ամենապատեհ ժամանակն է հասնելու կայուն խաղաղության:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

MELMAX Ltd

«ՄԵԼՄԱՔՍ» ընկերության երեւանյան գրասենյակն առաջարկում է հետեւյալ ծառայությունները.

1. Գտնել եւ տեղեկություններ հայտնել Ձեր հարազատների կորած գերեզմանի մասին:
2. Անհրաժեշտության դեպքում նորոգել, բարեկարգել, կանաչապատել, խնամել Ձեր հարազատների գերեզմանները:
3. Հարազատների պատվերով ծաղիկներ եւ ծաղկեպսակներ դնել նրանց գերեզմաններին՝ ծննդյան, մահվան, տարեդարձերի կապակցությամբ կամ եկեղեցական ծիսական օրերին:
4. Տեղեկություններ հավաքել կորած հարազատների գտնվելու վայրի մասին եւ կապ հաստատել Ձեզ հետ:

Մեր հասցեն
Հայաստանի Հանրապետություն, Երեւան-37, փ. Բաքայան 36/19
Հեռ. (374 1) 256-822, (374 1) 549-231, (374 9) 410-091
Ֆաքս. (374 1) 288-496
Էլ. փոստ: mhakobyan2001@yahoo.oom

Ուշադրություն

«Հայաստանի հաշվապահների եւ աուդիտորների ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպությունը (ՀՀԱԱ) հրավիրում է մասնակցելու կազմակերպվող «Բաց դռների» օրվան, որի ընթացքում կքննարկվեն տնտեսական եւ հարկային օրենսդրությանն, ինչպես նաեւ հաշվապահական հաշվառմանը եւ աուդիտին վերաբերվող հարցերը:

Միջոցառմանը, որը կազմակերպվում է ինչպես Երեւանում, այնպես էլ Վանաձորում եւ Գյումրիում, կարող են մասնակցել ինչպես ՀՀԱԱ-ի անդամները, այնպես էլ այլ ցանկացողներ:

«Բաց դռների» օրն արդյունավետ կազմակերպելու նպատակով խնդրվում է նախօրոք մինչեւ ս. թ. հոկտեմբերի 20-ը Ձեզ հետաքրքրող մասնագիտական հարցերը (ցանկալի է գրավոր), ուղարկել ասոցիացիայի կենտրոնական կամ մասնաճյուղերի գրասենյակների հասցեներով:

Միջոցառումները տեղի կունենան.

ք. Երեւանում՝ ս. թ. նոյեմբերի 2-ին, ժամը 14:00-ին, ՀՀԱԱ-ի մեծ դահլիճում, Կ. Ուլնեցու 31, 5-րդ հարկ հասցեում:
Հեռ.՝ 54 16 65, 24 93 19, 24 94 67
Ֆաքս՝ 54 16 73
Էլ. փոստ՝ aaaa@arminco.com

ք. Վանաձորում՝ ս. թ. նոյեմբերի 3-ին, ժամը 11:00-ին, Մ. Խորենացու 5 հասցեում (ՀՀԱԱ-ի Լոռու մասնաճյուղ):
Հեռ. (051) 2-30-16, 4-28-06

ք. Գյումրիում՝ ս. թ. նոյեմբերի 3-ին, ժամը 16:00-ին, 26 կոմիսարների 76ա հասցեում (ՀՀԱԱ-ի Շիրակի մասնաճյուղ):
Հեռ.՝ (041) 3-55-71, (09) 42-33-86

USAID-ի կողմից ֆինանսավորվող FINCA բարեգործական հիմնադրամը

FINCA
Small Loans Big Changes

աշխատանքի է հրավիրում գործունյա, լավ հռետորական եւ կազմակերպչական ունակություններով աղջիկների եւ տղաների հետեւյալ թափուր տեղերի համար՝

1. Գանձապահ: Դիմորդները պետք է ունենան համապատասխան կրթություն եւ աշխատանքային փորձ:

2. Վարկային ծառայող անհատական եւ խմբակային փոխառությունների բաժինների համար:

Անհատական բաժնի համար դիմորդները պետք է ունենան համակարգչային գիտելիքներ (Word, Excel), տնտեսագիտական կրթություն, աշխատանքային փորձ: Անգլերեն լեզվի իմացությունը ցանկալի է:

Դիմումներն ընդունվում են Մովսես Խորենացի 28 հասցեում, մինչեւ հոկտեմբերի 19-ը

NGO STRENOTHENING PROGRAM
World Learning/Armenia
ՀԿ Հզորացման ծրագիր
Համաշխարհային Ուսուցում/Հայաստան

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության կողմից ֆինանսավորվող Համաշխարհային ուսուցման (ՀՈւ) ՀԿ հզորացման ծրագիրը ընդունում է Հետաքրքրվածության արտահայտման հայտեր Շահերի պաշտպանության դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում: Հայտեր կարող են ներկայացնել Հայաստանի բոլոր այն կայացած հասարակական կազմակերպությունները, որոնք հետաքրքրված են շահերի պաշտպանությամբ կամ աշխատում են նման նախաձեռնությունների ուղղությամբ:

Նախապատվությունը կտրվի այն նախաձեռնություններին, որոնք ուղղված են. (1) տնտեսական, սոցիալական կամ առողջապահական բարեփոխումների գործընթացում քաղաքացիների մասնակցության բարձրացմանը, (2) կառավարման ժողովրդավարական սկզբունքների զարգացմանը, (3) շահերի պաշտպանությանը՝ մարդու իրավունքների, հատկապես կանանց հիմնահարցերին առնչվող խնդիրներում, (4) ավելի մաքուր, առահով միջավայրի ձեւավորմանը նպաստող բարեփոխումներին, (5) տարածաշրջանում համագործակցության զարգացմանը:

Հայտի ձեւը կարող եք ստանալ ՀՈւ գրասենյակի ինտերնետային էջից՝ www.worldleaming.am: հասցեով, կամ ՀՈւ գրասենյակից, որը գտնվում է հետեւյալ հասցեով՝ Երեւան, Մոսկովյան 24, բն. 1: Հայտերը պետք է հանձնել ոչ ուշ, քան 2001 թ. նոյեմբերի 5-ի ժ. 5:30: Նշված ժամկետից ուշ ներկայացված հայտերը չեն քննարկվելու: Տեղեկությունների համար դիմել՝ 58-26-20, 52-08-51, 54-35-76,

Էլ. փոստ՝ office@worldleaming.am:

NGO STRENOTHENING PROGRAM
World Learning/Armenia
ՀԿ Հզորացման ծրագիր
Համաշխարհային Ուսուցում/Հայաստան

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության կողմից ֆինանսավորվող Համաշխարհային ուսուցման (ՀՈւ) ՀԿ հզորացման ծրագիրը ընդունում է Հետաքրքրվածության արտահայտման հայտեր՝ «Մեկնարկային դրամաշնորհներ» ծրագրի շրջանակներում: Հայտեր կարող են ներկայացնել Երեւանում գործող սկսնակ հասարակական կազմակերպությունները, որոնք աշխատում են մարդու իրավունքների, կանանց հիմնահարցերի բնագավառներում կամ այն ոլորտներում, որոնք նպաստում են քաղաքացիական հասարակության կառուցմանը Հայաստանում:

Հայտի ձեւը կարող եք ստանալ ՀՈւ գրասենյակի ինտերնետային էջից՝ www.worldlearning.am հասցեով, կամ ՀՈւ գրասենյակից, որը գտնվում է հետեւյալ հասցեով՝ Երեւան, Մոսկովյան 24, բն. 1: Հայտերը պետք է հանձնել ոչ ուշ, քան 2001 թ. նոյեմբերի 2-ի ժամը 5:30: Նշված ժամկետից ուշ ներկայացված հայտերը չեն քննարկվելու: Ուշադրություն, մրցույթի այս փուլում ծրագրեր չեն ընդունվում: Տեղեկությունների համար դիմել՝ 58-26-20, 52-08-51, 54-35-76,

Էլ. փոստ՝ office@worldlearning.am:

Armex

Հայաստանի Ֆոնդային Բորսա
Armenian Stock Exchange

ՖՈՒՆԴԱՄԵՆՏԱԼ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԳՆԱՆՇՈՒՄ

2001 թ. հոկտեմբերի 16-ի առեւտրային նստաշրջան

Թողարկող Issuer	Համ. ABBR	Ցուցակ Listed	Պահանջարկ* Bid: լավագույն գին Best price	Bid: միջ. կշռ. գին Avg. price	Bid: ծավալ Total qnt.	Առաջարկ* Ask: լավագույն գին Best price	Ask: միջ. կշռ. գին Avg. price	Ask: ծավալ Total qnt.	Կատարված գործարքներ Transactions: նվազ. գին Day low	Transactions: առավ. գին Day high	Transactions: միջ. կշռ. գին Avg. price	Transactions: փոփ.% Avg%	Transactions: ծավալ (հազ. դրամ) Volume
ԱՐԴԻՆ ԷԼ.ՄԵԽ ԳՆ (ՎԱՆԱՁՈՐ)	ARDV	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՐՇԱԼՈՒՅՍ	ARSL	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՐՏԵՔՍ	ARTX	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՐՓԱ ՍԵՎԱՆ	ASEV	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՍՏԵԿԼՈՄԱՇ (ԱՐԹԻԿ)	ASTM	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՎՏՈԱԳՐԵԳԱՏՆԵՐԻ ԳՆ	AVAG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՎԻԱՀԱՄԱԼԻՐ	AVHM	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՎՏՈԲԵՌՆԻՉ	AVTB	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՎՏՈՄԱՏԻԿԱ ԳՆ	AVTM	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԲՀԵՍ ՊԼԱՍՏ	BHSP	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԿԱՊԻՏԱԼ ՄԵՆԵՋՄԵՆԹ	CPMT	B	600.0	600.0	2	-	-	-	-	-	-	-	-
ԴԻԼԻՋԱՆԻ ԱՐՏ. ՋՐ. ՄԿ	DAJK	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԴԱՍՏԱԿԵՐՏԻ ԲՈՒԺՏԵԽ. ԳՆ	DBJG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԴԻԼԻՋԱՆԻ ԱՌՈՂՋ. ՀՆ	DJAH	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՁՈՒԼԱԿԵՆՏՐՈՆ	DZKT	B	400.0	400.0	20	-	-	-	-	-	-	-	-
ԷԼԵԿՏՐԱՇԵՆԳՈՐԾՏԱՐՔ	ECHS	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՄԱՐՔՇԻՆԱԿԱՆ ԳՆ	ECSG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐ. ԷԼԵԿՏՐԱՇԱՐԺԻՉՆԵՐԻ ԳՆ	EELJ	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐՖՐԵԶ	EFRZ	B	1,400.0	1,400.0	3	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐ. ՀԻԴՐՈՀԱՂՈՐԴԱԿ ԳՆ	EHHG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐ. ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ ԳՆ	EJWG	B	85.0	85.0	20	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐԿԱԹԲԵՏՈՆ-7	EKB7	B	1,250.0	1,250.0	2	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐ. ԿԵՆՑԱՂԱՅԻՆ ՔԻՄԻԱՅԻ ԳՆ	EKQG	B	400.0	400.0	100	-	-	-	-	-	-	-	-
ԷԼԵԿՏՐԱԱՊԱՐԱՏ	ELAP	B	470.0	470.0	10	-	-	-	-	-	-	-	-
ԷԼԵԿՏՐԱՄՈՆՏԱԺ	ELMJ	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՂՆԱՐԻ ՄԱՐԶԱԿՈՇԻԿՆԵՐԻ ՖԱ	EMKFC0	B	500.0	500.0	100	-	-	-	-	-	-	-	-
ԷԼԵԿՏՐԱՄԵՔԱՆ	EMQR	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՀԱՄ	EMTA	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՊԼԱՍՏՄԱՍ. ԳՆ	EPLG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐ. ԺԱՄԱՑՈՒՅՑԻ ԳՆ	ERJG	B	1,350.0	1,347.8	9	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐԿԱԹԲԵՏՈՆ	ERKB	B	1,000.0	1,000.0	50	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐ. ՇԱՄՊԱՅՆ ԳԻՆԻՆԵՐԻ ԳՆ	ESHG	B	400.0	400.0	85	-	-	-	-	-	-	-	-
ՄԱԼԱԹԻԱ ԹԵԼ. ԳՆ (ԵՐԵՎԱՆ)	ETCG	B	1,000.0	1,000.0	20	-	-	-	-	-	-	-	-
ՎԱՆ ԱՖ (ԵՐԵՎԱՆ)	EVAF	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐ. ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ ԳՆ - 1	EVGI	B	50.0	50.0	10	-	-	-	-	-	-	-	-
ԱՆԻՎ	GANV	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԳԵՂԱՄԱ	GGMA	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԳՅՈՒՄՐԻԻ ՄՍԻ ՊԱՀԱԾՈՆԵՐԻ Կ/Տ	GMPG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՀԱՅԱԳՐՈԲԱՆԿ	HAGB	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՀԱՇԻՉ	HASH	B	100.0	100.0	28,300	-	-	-	-	-	-	-	-
ՀԱՏԻՍ	HATC	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՀԱՅԾԽԱԽՈՏ	HATS	B	1,500.0	1,500.0	20	-	-	-	-	-	-	-	-
Հ ԷԴ. ՀԱՅԱՍ ԳՐՈՒՊ	HEHG	B	450.0	450.0	10	-	-	-	-	-	-	-	-
ՀԱՅՔԻՄՄԵՔԵՆԱ	HQMQ	B	1,000.0	1,000.0	3	-	-	-	-	-	-	-	-
ՀԱՅՔ ՇԻՆՆԱԽԱԳԻԾ	HSHN	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԿԱՇԻ	KASH	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԿԱՄՈՒՐՋՇԻՆ	KMSH	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԿԱՆԱԿԱ	KNKA	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՌԵԼԵ ԳՆ (ԿԱՊԱՆԻ)	KREL	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՄԱՔՈՒՐ ԵՐԿԱԹԻ ԳՆ	MQER	B	2,500.0	2,392.0	10	-	-	-	-	-	-	-	-
ՄԵՐՁՄՈՍԿՎԱՅԱՆ	MSKV	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՄԱՍԻՍ ՏԱԲԱԿ	MSTB	B	400.0	400.0	20	-	-	-	-	-	-	-	-
ՄԵՏՇԻՆ	MTSH	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՆՈՒԲԱՐԱՇԵՆԻ ՏՐԻԿՈՏԱԺԻ ՖԱ	NBTF	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՆԵՅՐՈՆ	NERN	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՊԼԱՍՏԻԿ	PLAS	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՌԵԶԻՍՏՈՐ	RZTR	B	825.0	825.0	2	-	-	-	-	-	-	-	-
ՍԵԼԵՆԱ	SELN	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՇԻՆՄԵՔԵՆԱՆՈՐՈԳՈՒՄ	SHMN	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԿԱՏԱՐՈՂ ՍԱՐՔ. ԳՆ	SKSG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՏՈՒՊ	TASP	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՏԱՎՐՈՍ	TAVR	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՈՒԿՐՇԻՆ	UKSH	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ ԲԱՆԿ	UNBK	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՎԱՇԻԿ	VSHK	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ՎԻՏԱՄԻՆՆԵՐԻ ԳՆ	VTMG	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ԵՐԵՎԱՆ ԿԱՀՈՒՅՔ	YKHQ	B	-	-	-	8,000.0	8,000.0	1,000	-	-	-	-	-
ԵՐ. ՌԵԼԵԻ ԳՆ	YRLE	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* - Չբավարարված պահանջարկի/առաջարկի հայտերի մասին տեղեկություն առեւտրային նստաշրջանի փակման դրությամբ: Բոլոր գները ՀՀ դրամով:

© Armex

ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԳՆԱՆՇՈՒՄ

2001 թ. հոկտեմբերի 16-ի առեւտրային նստաշրջան

Թողարկման համարը Issue number	Մարմանը մնացած օր Days till redemption	Առաջարկ Ask: Լավագույն եկամտաբերություն (%) Best Yield (%)	Ask Ծավալ (հազ. դրամ) Volume (thsd. drams): Ըստ առաջարկի By quote	Ask Volume: Ըստ անվանական արժեքի Face value	Պահանջարկ Bid: Լավագույն եկամտաբերություն (%) Best Yield (%)	Bid Ծավալ (հազ. դրամ) Volume: By quote	Bid Volume: Face value	Կատարված գործարքներ Transactions: Yield (%) Day low	Transactions: Yield (%) Day high	Transactions: Yield (%) Weighted Average	Transactions: Ch. of WAY (%)	Transactions: Ծավալ (հազ. դրամ) Volume: Of trade	Transactions: Volume: Face value
AMGT3818F02	245	16.8	3,351.8	3,735.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AMGT3909D02	175	16.6	4,164.0	4,500.0	17.1	1,846.5	2,000.0	-	-	-	-	-	-
AMGT5205I02	324	17.0	3,035.6	3,500.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Բացատրություն: AM - Հայաստան, G - Կառավարություն, T - կարճաժամկետ, հաջորդ 2 թվերը ցույց են տալիս թողարկման պահից շրջանառության ժամկետը շաբաթներով, հաջորդ նիշերը ցույց են տալիս մարման ժամկետը (օր. 09D - 09 դեկտեմբեր), վերջին երկու թվերը նշում են մարման տարին (02 - 2002 թ.)

© Armex

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բաղրամյան 70ա. Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69150. Տպաքանակը 3000. Ստորագրված է տպագրության՝ 16 10. 2001. Գինը՝ 100 դրամ